

Lator-Perduk Ilona
Perduk János
Szerhijcsuk Julianna

MAGYAR NYELV ÉS OLVASÓKÖNYV

2

I. rész

Lator-Perduk Ilona
Perduk János
Szerhijcsuk Julianna

MAGYAR NYELV ÉS OLVASÓKÖNYV

Tankönyv
a magyar oktatási nyelvű általános
középfokú tanintézetek 2. osztálya számára
(két részben)
I. rész

*Ajánlotta Ukrajna Oktatási és Tudományos
Minisztériuma*

Львів
Видавництво „Світ”
2019

УДК 811.511.141(075.2)

Л 80

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 28.03.2019 № 407)*

Видано за державні кошти. Продаж заборонено

Лотор-Пердук О.

Л 80 Угорська мова та читання : підруч. для 2 кл. з навч. угорською мовою закл. заг. серед. осв. (у 2-х частинах) : ч. 1 / О. К. Лотор-Пердук, Я. Б. Пердук, Ю. П. Сергійчук. – Львів : Світ, 2019. – 128 с.

ISBN 978-966-914-178-1

ISBN 978-966-914-179-8 (Ч. 1)

УДК 811.511.141(075.2)

ISBN 978-966-914-178-1

ISBN 978-966-914-179-8 (Ч. 1)

© Лотор-Пердук О. К., Пердук Я. Б.,
Сергійчук Ю. П., 2019

© Штурма М. С., художнє
оформлення, 2019

© Видавництво „Світ”, оформлення,
2019

Ukrajna állami himnusza

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Refrén:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Szöveg: *Pavlo Csubinszkij*
Zene: *Mihajlo Verbickij*

Kedves Másodikosok!

Bizonyára sokan vagytok, akik édesanyátoktól tanultátok meg a magyar nyelvet. A Ti számotokra a magyar nyelv anyanyelv. Minden ember az anyanyelvén tanulja meg a legkönnyebben az új ismereteket.

Az első osztályban ezen a nyelven sajátítottátok el az olvasás tudományát. Most tehát képesek vagytok rá, hogy e tankönyv segítségével ismereteket szerezzetek a magyar nyelv szerkezetéről és helyes használatáról. Megtudhatjátok belőle, mi a különbség a hangok és a betűk, a magánhangzók és a mássalhangzók között. Megtanuljátok, hogy vannak olyan betűkapcsolatok, amelyeket másképpen kell leírunk, mint ahogyan kiejtjük őket. Ha figyeltek az órán, megjegyzitek a szabályokat és lelkiismeretesen elvégzitek az iskolai és házi feladatokat, egyre jobb lesz a helyesírásotok.

A tankönyv segíségekre lesz abban is, hogy szépen, kifejezően tudjatok beszélni az élet minden helyzetében.

Jó munkát, jó tanulást!

A szerzők

Arany ablak

Nyugvó nap fényét
őrzi az ablak.
Kisleány olvas
háttal a napnak.

Leckét betűzget,
szókat tagolgat:
a betűk szavá
összefonódnak.

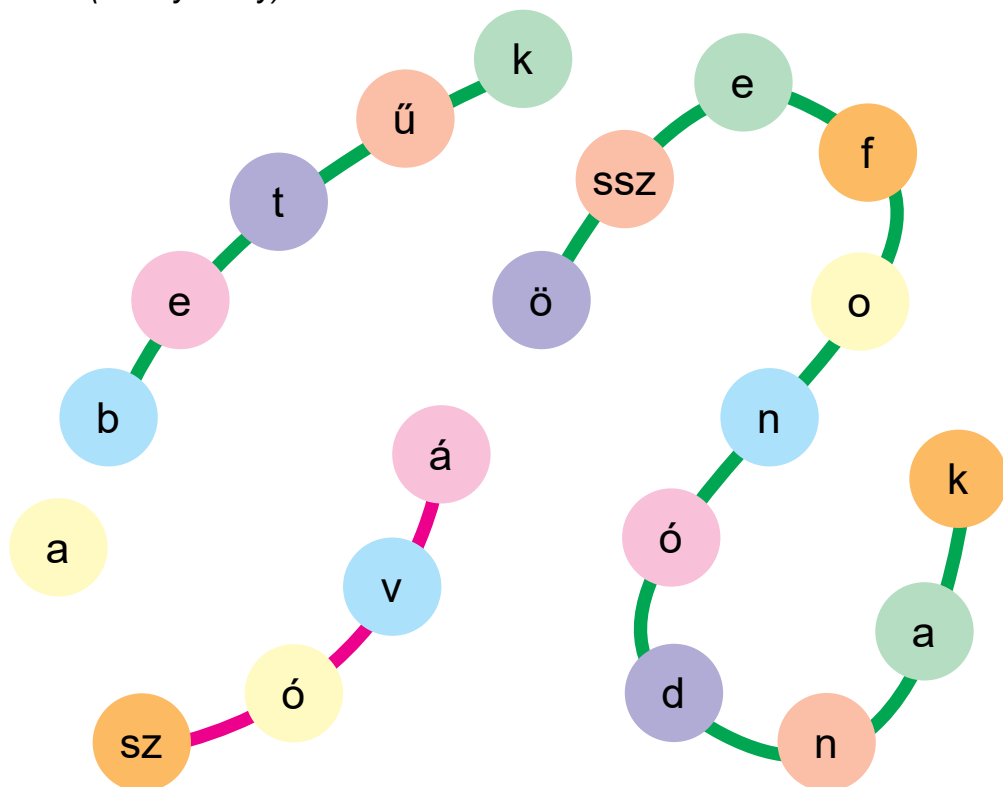

Szavakból mese
szövődik lassan,
kisleány olvas
arany ablakban.

(Károlyi Amy)

szó – kat

ta – gol – gat

NYÁRI EMLÉKEK

1. Zsófi és Bence, útban az iskola felé, nyári élményeire gondol. Hol nyaralhattak szerinted a gyerekek?

2. Beszélgessetek a képekről!

3. Milyen hangokat hallhatott nyáron a két gyerek? A lányok sorolják fel a nagyvárosi hangokat! A fiúk játsszák el, milyen hangok hallhatóak erdő mellett, folyó partján!

4. Meséeljétek el legemlékezetesebb nyári élményeiteket!

ÍGY KÖZÖLHETJÜK GONDOLATAINKAT

1. Nézd meg a képeket, és válaszd ki azokat az eszközöket, amelyek segítségével nyaralás közben Zsófi és Bence megtudhatta, mi történik a nagyvilágban!

2. Ki szerezhette több információt, és miért? Vitassátok meg!

3. Válaszd ki azokat az eszközöket, amelyek segítségével hírt adhatott magáról a két gyerek!

beszéd

írás

olvasás

sms

csetelés

4. Mondd meg a képek alapján, milyen módon közölhetjük gondolatainkat szóban (hangosan) és írásban?

5. Melyik eszközzel tudunk beszélni és írni is? Mondj el mindent arról, hányféle módon használhatjuk ezt az eszközt!

Gondolatainkat beszéddel és írással fejezhetjük ki.

6. Hogyan fejezhetik ki gondolataikat a hallássérült emberek?

A hallássérült emberek jelbeszéddel fejezik ki gondolataikat.

ÚJRA EGYÜTT AZ OSZTÁLY

1. Sorold fel a rajzon látható írott köszönési formákat! Ti melyeket használjátok ezek közül?
2. Milyen más hangos köszönéseket ismersz? Sorold fel őket!
3. Milyen más, testrészrel jelzett, hangtalan köszöntéseket ismersz?
4. Hogyan köszönsz tanítónak, szüleidnek, más felnőtteknek?
5. Milyen kézzel történő köszönési formákat ismersz?
6. Milyen titkos kézjellel köszönsz barátaidnak?

ÍGY ISMERKEDÜNK

7. Mondd el, milyen ismerkedésre és köszönésre utaló jeleket találsz a rajzokon!

8. Hogyan mutatkoznak be egymásnak a felnőttek?

Ki kinek köszön elsőként?

- a fiatalabb az idősebbnek
- a férfi a nőnek
- a belépő a bentlévőknek

Kit mutatnak be kinek?

- a férfit a nőnek
- a fiatalabbat az idősebbnek

9. Csoportban dolgozzatok! Játsszátok el, hogy bemutatkoztok egy idegen gyereknek: fiú fiúnak, lány lánynak, fiú lánynak! Hogyan köszöntek, hogyan szólítjátok meg egymást?

10. Mit tudsz az állatok ismerkedéséről?

A HANGOK ÉS A BETŰK

1. Olvasd el a következő versrészleteket! Milyen nyári hangokat találasz bennük?

Dünyög a dongó,
Forró nyár –
Álmos a lepke
Lustán száll.
Szitakötő zümmög,
Öreg béka hümmög –
Záport vár.

(Sarkady Sándor)

A fákon madarak,
Virágon méhek,
Ott fönnszattognak, itt
Lenn döngicsélnek.

(Petőfi Sándor)

2. A versek alapján válaszolj írásban a következő kérdésekre!

Mit csinál a *dongó*, a *szitakötő*, a *béka*?

Mit csinálnak a *madarak*, a *méhek*?

A *dongó* *dünyög*.

3. Párosítsd a madarakat a hangjukkal! Válogass a szókártyákból! Írj mondatokat az előző feladat mintájára!

szarka, veréb, bagoly, fecske, varjú, kakukk

csörög

huhog

károg

kakukkol

csicsereg

csiripel

4. Játsszatok a hangokkal! Dolgozzatok párban! Mely rajzoknak felelnek meg a következő hangok?

z-z-z

r-r-r

sz-sz-sz

m-m-m

5. Ejtsétek ki a hangokat úgy, hogy előbb fokozatosan növeljétek, majd fokozatosan gyengítsétek a hangerőt!

6. Olvasd el a verset! Válaszolj írásban a vers hangjaival kapcsolatos kérdésekre!

Síró susogás,
Sír-susog a sás.
Síró szellő, zúgó szél száll,
hajlik a hosszú hajló nádszál.

(Váci Mihály)

Mit csinál a sás?

Milyen a szellő?

Milyen a szél?

7. Párosítsd az állatokat a hangjukkal! Írd le, mit csinálnak az állatok! A vadállatok nevét húzd alá!

A bárány béget.

béget, nyávog, nyerít, dörmög, megek, sziszeg, üvölt

8. Mondd ki, mit látsz a képeken!

A kimondott szó hangokból áll.

A hangot kimondjuk

és halljuk.

a) Írd le a kiejtett szavakat! Rajzolj alájuk annyi szál virágot, ahány hang van bennük!

b) Számold meg, hány betűből állnak a szavak!

A leírt szó betűkből áll.

A betűt leírjuk,

látjuk és olvassuk.

9. Bontsd betűkre a szavakat! Rajzolj alájuk annyi szál virágot, ahány hangból állnak!

z s i r á f

szúnyog

elefánt

tücsök

mókus

majom

10. Keresd a virágokhoz illő színeket a szókérdőlapokon!
rózsa, liliom, tulipán, nefelejcs, orgona

lila

sárga

piros

fehér

kék

11. Dolgozzatok párban! Csoportosítsátok a következő szavakat a betűk száma szerint!

hárombetűsek

négybetűsek

ötbetűsek

hatbetűsek

- a) róka, farkas, sün, bagoly, nyúl, cinege
b) nyest, borz, tigris, párduc, víziló, szamár

12. Beszéljétek meg, hogy a fenti állatok közül melyek a ragadozók!

13. A **b)** sorból válassz ki egy állatot! Nézz utána, mit írnak róla az interneten! A következő órán számolj be társaidnak új ismereteidről!

14. Alkoss szavakat a következő betűkből! A szavakat írd le!

t ü f z e

ö k v ny

l o l t

a á s k t

u c z e a r

d í r a r

15. Nevezd meg a gyümölcsöket! Írd le a nevüket betűkre bontva! Számold meg, hány betűből állnak a szavak!

A magánhangzók és a mássalhangzók

1. Olvasd el a mondókát!

Á, bé, cé, dé, é, ef, gé,
jaj, de szép az ábécé!
Aki mégsem szereti,
az közülünk menjen ki!

- a) Hány betű ejtéséről van szó az első sorban? Írd le a betűket!
b) Ejtsd hosszasan a magánhangzókat! Ezután mondd ki a mássalhangzókat a magánhangzók segítségével nélkül! Mit vettél észre?

A beszédhangokat magánhangzókra és mássalhangzókra osztjuk.

A magánhangzók: a, á, e, é, i, í, o, ó, ö, ő, u, ú, ü, ű

A mássalhangzók: b, c, cs, d, dz, dzs, f, g, gy, h, j, k, l, ly, m, n, ny, p, q, r, s, sz, t, ty, v, w, x, y, z, zs

2. Dolgozzatok párban! Ejtsétek ki egyenként a magánhangzókat! Figyeljétek meg, milyen alakot vesz fel társatok szájnyílása!

3. Írjátok ki külön sorba azokat a magánhangzókat, amelyeket kerek, és azokat, amelyeket széthúzott szájjal ejtettetek!

4. Álljatok szembe egymással, és próbáljátok leolvasni a magánhangzókat egymás szájáról a szájnyílás alapján!

5. Olvasd el a következő kiszámoló mondókát! Ezután mondd el a kiszámolót csak magánhangzókkal! Ügyelj a ritmusra!

Mese, mese, mátká,
Pillangós madárka,
Ingó-bingó rózsa,
Te vagy a fogócska!

6. Írás közben pótolod a szavak hiányzó magánhangzóit!

s__l, p__d, l__p, v__z__, t__z, k__z, v__z, v__r__g

**A magánhangzókat egyjegyű betűvel jelöljük: a, á.
A mássalhangzók egy része szintén egyjegyű betűből áll: b, c, d, f, g.**

Van nyolc kétjegyű mássalhangzó: cs, dz, gy, ly, ny, sz, ty, zs, és egy háromjegyű betűből álló mássalhangzó: dzs.

7. Figyeld meg, hány hangból és hány betűből állnak az alábbi szavak!

kő	deszka	láncza
<i>k ő</i>	<i>d e s z k a</i>	<i>l á n d z s a</i>
2	5	5
k	sz	dzs
egyjegyű betű	kétjegyű betű	háromjegyű betű

8. Másold le a szavakat betűkre bontva! Húzd alá a kétjegyű és a háromjegyű betűket! Írd a szavak alá számmal, hány hangból állnak!

erő	utas	csont
kátyú	madzag	dzseki

9. Játsszatok a szavakkal! Dolgozzatok párban! Egy mássalhangzó megváltoztatásával alkossatok új szavakat!

kár – kor – túr – kör – főz –
tér – som – vaj – kéz – fűz –

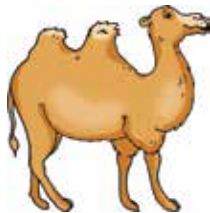
a) A fenti szavak közül néhány visszafelé olvasva is értelmes! Keressetek meg ezeket, és írájatok be a füzetetekbe, majd alkossatok velük mondatokat!

b) A 9. feladatból válassz ki két szópárt, és alkoss velük mondatokat!

A MAGÁNHANGZÓK

A rövid és a hosszú magánhangzók

1. Milyen eltérés van a két szó között?

teve

tévé

2. Mondj velük egy-egy mondatot!

A magánhangzók lehetnek rövidek vagy hosszúak.

Rövid magánhangzókat jelölő betűk: a, e, i, o, ö, u, ü.

Hosszú magánhangzókat jelölő betűk: á, é, í, ó, ő, ú, ű.

3. Dolgozzatok párban! Tegyétek fel kérdést a társadnak úgy, hogy csak a magánhangzókat ejtsd ki!

4. Helyettesítsétek a rövid magánhangzókat hosszú párjukkal! Írjátok le a szó párokat! Beszéljétek meg, mit jelentenek a szavak!

lap – láp

kar – sas – haj – bal –
bab – kor – tör – nyelv –

5. Olvasd el az alábbi szöveget! Mondd meg, mi hiányzik a köszöntőből! Írd le helyesen Bagoly jókívánságát!

Micimackó egy üres mézes csuprot akar ajándékozni Fülecskének születésnapjára. Bagoly a következő köszöntőt írja a csuporra:

MG SK LYN BLDG SZLTSNPT KVNK!

(A. A. Milne nyomán)

6. Dolgozzatok párban! Ennek a felelgetős gyermekdalnak az első részéből eltűntek a mássalhangzók, a másodikból pedig a magánhangzók! A rajz alapján próbáljátok meg kitalálni a dal címét, majd hallgassátok meg hangfelvételtől! Ezután pótoljátok a hiányzó betűket!

_ o _ á _ á _ , _ á _ á _ á _ ?
 _ ö _ e _ ő _ e _ , a _ o _ á _ .
 _ i _ e _ é _ , _ á _ á _ á _ ?
 É _ e _ ü _ e _ , a _ o _ á _ .
 _ i _ i _ á _ , _ á _ á _ á _ ?
 _ o _ á _ i _ e _ , a _ o _ á _ .

K _ v _ rt m _ g , b _ r _ nyk _ m ?
 Sz _ msz _ d l _ g _ ny , _ ssz _ nyk _ m .
 S _ rt _ l _ , b _ r _ nyk _ m ?
 S _ rt _ m b _ z _ ny , _ ssz _ nyk _ m .
 H _ gy s _ rt _ l , b _ r _ nyk _ m ?
 _ h _ m - b _ h _ m , _ ssz _ nyk _ m .

7. Valamennyi magánhangzóval gyűjts olyan szavakat, amelyekben csak egyféle magánhangzó fordul elő! Versenyezzetek, ki tud több ilyen szót!

apa, alma
mese.....

Az **I, í** betű a szavakban

1. Olvasd el ezt a csúfoló mondókát! Írd ki a mondókából az *i* betűs szavakat!

Első osztály i, i, i,
Második osztály bicikli,
Harmadik osztály kiskirály,
Negyedik osztály nagy számár.

2. Írd ki a versrészletből az *í* betűs szavakat!

Te, papír,
az a hír,
sose ír
a radír!

(Szauer Ágoston)

3. Másold le a verset! Az *i* betűs szavakat karikázd be kékkel, az *í* betűseket zölddel!

Ezt a firkát
birka írta.
Írta, míg az
irka bírta.
Míg a birka
bírt: írta.
Így készült a
birka-firka.

(Fecske Csaba)

4. Számold össze, hány mondatból áll a fenti vers! Versenyezzetek, ki tudja gyorsabban és hibátlanul elolvasni!

5. Dolgozzatok párban! Írjatok minél több olyan lány- és fiúnevet, amelyben *i* betű van!

Vivi

6. Tagold szavakra a következő mondatokat! Másold le! Az első mondatot olvasd el visszafelé is! Mit tapasztaltál?

Indulapapaludni.

Avízfelszínénvízisiklóringatózott.

7. Írd ki a versből három oszlopba az *i*, *í* betűs szavakat a minta szerint!

i

í

i, í

Hívjad a, hívjad a falovacskát,
add neki, add neki a zabocskát!
Jóllakik attól,
hízik a zabtól
a lovacskám.

Hívjad a, hívjad a kicsi kecskét,
add neki, add neki a tejecskét!
Jóllakik ettől,
hízik a tejtől
kicsi kecském.

(Károlyi Amy)

8. Írd ki külön sorba az *i* és *í* betűs szavakat!

víz

vizek

vizes

vízben

vizet

híd

hidat

hídon

hidas

hidak

9. Alkoss szavakat a két felhőben levő szótagok segítségével! Írd le őket!

Az **O, Ó** betű a szavakban

1. Írd ki a versrészletből az **ó** betűre végződő szavakat! Karikázd be az **ó** betűket zöld színnel!

Zápor, zuhogó,
falikút, zubogó!
Somfaág, suhogó,
vén buhu, huhogó!

Csontenyv, ragadó,
darázscsípés, dagadó!
Forrás, fakadó,
rakott szekér, akadó!

Mozdony, tolató,
vén teve, haladó,
kiskutya, szaladó!
Kutyaház, maradó!

(Tótfalusi István)

A szavak végén az **ó mindig hosszú.
Kivétel: *no, nono.***

2. Dolgozzatok párban! Pótoljátok a szavakból hiányzó **o, ó** betűt! Másoljátok le a szavakat!

a) __ra, r__ka, __laj__s, d__b, m__ka, k__p__g, b__kr__s,
__k__s, __rr, __vat__s, pár__s, vár__s, mák__s

b) f__ly__, h__ll__, f__rr__, __ll__, d__ng__, b__gy__,
g__ly__, man__, f__ly__s__

3. Keressétek ki közösen, majd húzzátok alá egy vonallal a **mi?** kérdésre felelő szavakat, hullámos vonallal a **milyen?** kérdésre felelőket!

4. Dolgozzatok párban! Versenyezzetek társaitokkal, ki tud minél több olyan szót írni, amelynek a végén **ó** betű van!

golyó

5. Másolás közben pótolod a versből hiányzó o, ó betűket!

Az erdei isk_ában
Vén bag_ly a tanít_,
_da jár az őz, a szarvas,
Nyúl, m_kus meg sündiszn_.

a) Húzd alá az állatneveket!

b) Számold meg, hány állat szerepel a versben!

6. Írd le a neveket! Karikázd be az ó betűket zöld színnel! Húzd alá a lányneveket!

Jóska, Dóra, Mónika, Ferkó, Lackó, Zénó, Tóni, Zsófia

7. Dolgozzatok párban! Osztálytársaitok között találtok-e olyan nevű gyereket, akinek a nevében ó betű van? Írjátok le ezeket a neveket!

8. Másold le a szavakat! Pótolod a hiányzó ékezeteket! Egy kakukktojást találsz a szavak között, ezt ne írd le!

folyo, mogyoro, rozsabimbo, folt, tolltarto, honap, szamoca, napraforgo, solyom, sotarto, korso, borso

9. Másold le a szavakat a minta alapján! Keretezd be azt a szót, amelynek az utolsó betűje eltér a többitől!

vízi járművek

légi járművek

szárazföldi járművek

hajó

terepjáró

repülő

autó

tűzoltóautó

hókotró

űrhajó

sétahajó

teherhajó

tengeralattjáró

mentőautó

léghajó

Az **Ö, Ó** betű a szavakban

1. Olvasd el a mondókát kifejezően! Másold le az **ő** betűs szavakat!

Elmúlt a nyár, itt az ősz,
Szőlőt őriz már a csősz.

2. Másold le a szavakat! Pótold a hiányzó ékezeteket! Karikázd be zöld színnel a szavak végén az **ő** betűt!

serpenyo, oltozo, legyezo, esztendo, szolo, oserdo

3. Játsszatok a szavakkal! Olvassátok el felváltva a fenti szavakat, úgy, hogy csak a magánhangzókat ejtsétek ki!

A szavak végén az ő mindig hosszú: eső, mező.

4. Írd ki a versrészletből külön oszlopba az **ö** betűs, az **ó** betűs és az **ő, ő** betűs szavakat!

ö

ó

ő, ő

Juci, Mici, fecsegő,
öreg ágy, recsegő!
Kisgida, mekegő,
kerekeskút, nyekegő!

Bori baba, gügyögő,
pici Peti, pötyögő!
Bó gatyá, lötyögő,
kicsi kocsi, zötyögő!

Jégcsap, csepegő,
füsti fecske, csevegő!
Léggömb, lebegő,
simogató levegő!

(Tótfalusi István)

5. Milyen kérdést tudnál feltenni a leírt szavakhoz?
6. Dolgozzatok párban! Gyűjtsetek **ő** betűre végződő szavakat!

7. Pótold a szavakból hiányzó **ö, ő** betűt! Másold le a szavakat! Karikázd be zölddel az **ő** betűt a szavak végén!

k__, cs__, k_t, d_r_g, z_r_g, b_g, l__, g_z,
g_z_s b_g__, b_lcs__, t_r, k_r, k_t, h_rcs_g

a) Dolgozzatok párban! Olvassátok el még egyszer a leírt szavakat!

b) Most írjátok le őket két oszlopba! Az elsőbe írjátok a **mi?** kérdésre felelő szavakat, a másodikba a **mit csinál?** kérdésre felelőket!

8. Pótold a nevekből hiányzó **ö, ő** betűket!

_d_n, Gy_z_, _rs, T_h_t_m, Gy_rgy

9. Tudjátok-e, milyen állat az öszvér? Olvassátok el a szócikket!

Az öszvér a lótól és a szamártól származó állat. Erős, szívós, kevés gondozást igényel. Hegyvidéken biztonságos járása miatt teherhordóként használják.

10. Kire szokták mondani?

Makacs, mint az öszvér.

11. Tanítótok segítségével készíttetek szócikket az őzről!

12. Pótold a nevek végén a hiányzó **ó, ő** magánhangzót! Karikázd be őket zölddel!

Ott..., Jen..., Ern..., Lászl..., Palk..., Gerg...

13. Nevezd meg, amit az alábbi képeken látsz! Négy szóval alkoss mondatot!

Az **U, Ú** betű a szavakban

1. Olvasd el a verset!

Tudjátok-e,
Icu, Samu,
mely szó végén
rövid az u?

Én e szókat
összeszedtem,
s felsorolom
őket versben.

Szürke az ég,
mint a hamu,
fészkén ül már
gólya, daru.

Hazafelé
baktat Pityu,
húzza vállát
két nagy batyu.

Az egyikben
fura áru:
bábszínházhoz
sok-sok bábu.

A másokban
drót, szeg, gyalu,
épp ezekre
vár most apu.

Nincsen messze
már a falu,
látszik a sok
rácsos kapu.

A kapuban
ott áll anyu:
figyeli, hogy
jön-e Pityu...

Szürke az ég,
mint a hamu,
elszenderül
gólya, daru...

S ha bezárul
minden zsalu –
elalszik az
egész falu.

(Szalai Borbála)

zsalu: ablakot eltakaró, árnyékoló, nyitható farács

- a)** Hogyan mondanád másképp az *elszenderül* szót?
- b)** Írd ki a versből a neveket! Figyeld meg, milyen betűre végződnek!
- c)** Másold le a többi **u** betűre végződő szót!
- d)** Milyen kérdést tudnál feltenni a lemásolt szavakhoz?

e) Írjátok le minél több rövid **u**-ra végződő szót emlékezetből! Cse-
reljétek füzetet a társaddal, és számoljátok meg, ki írt le több szót!

A szavak végén legtöbbször hosszú az *ú*: *lassú*.

**Néhány szó végén azonban rövid az *u*: *falu*, *hamu*,
alku, *bábu*, *kapu*, *apu*, *anyu*, *áru*, *batyu*.**

2. Írd ki a mondókából az **ú** végű szavakat!

Az udvaron hosszú vályú,
Szélére ült öreg varjú,
Melléje száll nagytarajú,
Bodros farkú Kukurikú.

3. Dolgozzatok párban! A kérdések segítségével alkossatok monda-
tokat az alábbi szópárokkal!

ujj mi?

új milyen?

falú mi?

falú milyen?

4. Figyeljétek meg a fenti szópárok helyesírását! Beszéljétek meg
a szavak jelentését!

5. Dolgozzatok párban! Mondogassátok egymásnak a nyelvtörököt!

Jobb egy lúdnyak
Tíz tyúknyaknál!
Kőkút, körül út,
Körüljárja kurta nyakú,
Rövid farkú tarka tyúk.

6. Másold le a szavakat! Mindkét sorban találsz egy oda nem illő
szót, ezeket ne írd le!

a) súly, ujj, fúj, gyújt, túr, szúr, húz, púp, kút, nyúl

b) hattyú, daru, koszorú, savanyú, szomorú, hosszú, lassú

7. A **b)** sorban karikázd be a szavak végén az **ú** betűt zöld színnel!

Az **Ü, Ű** betű a szavakban

1. Olvasd el a szavakat, majd másold le őket! Karikázd be zölddel a szavak végén az **ű** betűt!

gyönyörű keserű könnyű sűrű gömbölyű

2. Dolgozzatok párban! A fenti tulajdonságot jelentő szavakhoz keressetek egy megfelelő szókártyát! Írjátok be a füzetbe az összetartozó szavakat! Hárommal alkossatok mondatot!

csokoládé

feladat

köd

kép

labda

A szavak végén legtöbbször hosszú az **ű: betű.**

Néhány esetben azonban rövid az **ű: eskű, menű.**

3. Pótold a hiányzó **ű, ű** betűket! Másold le a szavakat! Karikázd be zöld színnel az **ű** betűt!

f__
t__
h__

s__l
h__l
f__t

gy__r__
h__vös
szín__

4. Másold le a versrészletből az **ű** és **ű** végű szavakat!

Álmodj sima vízű,
kék színű tavat,

benne ezüstszárnyú
kis aranyhalat...

(Pákolitz István)

5. Rendezd a szótagokat szavakká! Írd le őket!

6. Olvasd el a szöveget! Pótold a szavakban a hiányzó **u, ú** és **ü, ű** betűket! Írd le ezeket a szavakat! Karikázd be késsel a rövid **u, ü** betűket, zölddel a hosszú **ú, ű** betűket!

Itt a tél. Egyre rövidebb ideig s__t a nap, egyre hosszabbak az éjszakák. Hidegebb van, a rovarok elb__jnak, elt__nnek. A fecskék elrep__lnek olyan vidékre, ahol télen is meleg van, és sok élelmet találnak.

Sok madár azonban itthon marad télire. Sajnos, köz__l__k sokan elp__sz__lnek, mert nehezen találnak mag__knak eleltséget. Amikor mindent befed a hó, a madarak rászor__lnak a segítség__nkre, gondoskodás__nkra. Ha megteheted, segíts a madaraknak!

(Csiby Mihály nyomán)

7. Olvasd el még egyszer figyelmesen a szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

- Milyen változás megy végbe télen a természetben?
- Mit tesznek ilyenkor a rovarok?
- Hová repülnek a fecskék?
- Miért pusztul el az itthon maradt madarak egy része?
- Mit tehetünk, hogy ne pusztuljanak el a madarak?

8. Meséld el, te hogyan segítesz a madaraknak!

9. Válaszd ki a szókártyák közül azoknak a madaraknak a nevét, amelyek itthon telelnek!

gólya

varjú

fecske

szajkó

cinege

veréb

vörösbegy

szarka

Tudáspróba

1. Olvasd el a szöveget! Másold le, és karikázd be zöld színnel azokat a szavakat, amelyekben hosszú magánhangzó van!

Az őszi erdő minden évben megújuló csodálatos színjátéka a lombhullatás. Szinte a szemetek előtt, napról napra színesednek a levelek, változnak fokozatosan sárgára, vörhenyesre vagy éppen barnára. De amíg idáig eljutnak, színek ezerféle finom árnyalatát csodálhatjátok meg.

(Schmidt Egon nyomán)

2. Pótold a vers szavaiban a hiányzó **ó, ő** magánhangzókat! Írd le a szavakat! Ugyanazt a szót ne írd le kétszer!

Van-e szoknya elad __,
tarkabarka suhog __,
a derékra simul __,
nyárba-télbe j __?
Nincsen szoknya vehet __,
csak egy régi leped __,
üsse meg a k __.

Van-e csizma elad __,
patkós sarka kopog __,
szattyán-szára ropog __,
sárba-vízbe j __?
Nincsen csizma vehet __,
csak egy rozzant teken __,
ócska egér-etet __,
üsse meg a k __.

(Weöres Sándor)

3. Dolgozzatok párban! A rövid magánhangzók helyére írájtok hosszú párjukat! Két szópárral alkossatok mondatot!

ver – mer – hat – fel – var –

4. Tégy elé egy magánhangzót! Másold le a szavakat! Húzd alá azokat a szavakat, amelyek *mi?* kérdésre felelnek!

...ső – eső

...ső	...gér
...só	...pül
...ró	...béd
...rő	...mul

5. Másold ki a versből három oszlopba az **ö**, **ű** betűs szavakat!

ö ű ö, ű

A játék az különös.
Gömbölyű és gyönyörű,
csodaszép és csodajó,
nyitható és csukható,
gomb és gömb és gyöngy, gyűrű.
Bűvös kulcs és gyertya lángja,
színes árnyék, ördöglámpa.

(Kosztolányi Dezső)

6. Másold le a szöveget! Pótold a szavakban a hiányzó magánhangzókat!

Ha én feln__tt volnék, akkor el__sz__r is annak __r__lnék, hogy azt csinálhatom, amit akarok. Ha én feln__tt v__lnék, sos__m __lnék a széken, hanem mind__g t__rdeln__k. A fehér keszty__s k__zem végigh__znám minden vasker__tésen, a fogmos__pohárban cs__ráztatnám a datolyam__got, megenn__k egy-egy nagy t__bla cs__kit minden eb__d el__tt, és valósz__n__leg kézzel fognám a legyeket. Persze csak akkor, ha megt__nulnék legy__t fogni.

(Janikovszky Éva)

a) Meséld el, mit szeretne tenni a gyerek felnőttként!

b) Mit gondolsz, megteheti a felnőtt azt, amire a gyerek vágyik? Véleményedet vitasd meg osztálytársaiddal a tanórán!

A MÁSSALHANGZÓK

Hosszú egyjegyű mássalhangzók

1. Pótold a mondatokból hiányzó szavakat a szókérdőjelekkel!

a) Az égen ragyognak a _____ .

villám

b) Cikázik a _____ .

szellő

c) A _____ károg.

csillagok

d) Lengedezik a _____ .

holló

2. Másold le a mondatokat! Húzd alá azokat a szavakat, amelyekben hosszú // betű van!

Az egyjegyű mássalhangzók hosszúságát a betű kettőzésével jelöljük: o//ó.

3. Másolás közben pótold a hosszú // -t a szavakban!

ba__ag, á__at, vi__any, ha__gat, hu__ik, se__ő

4. Dolgozzatok párban! Kettőzzétek meg az / betűt a szavakban!

tol– kel– hal– szál–

a) Beszéljétek meg, mit jelentenek a rövid és a hosszú mássalhangzós szavak!

b) Alkossatok mondatokat a fenti szó párokkal!

5. Olvasd el a verset helyes kiejtéssel! Írd ki belőle a hosszú egyjegyű mássalhangzós szavakat!

Száll, száll a pillangó,
rét fölött libegő,
víz fölött villogó.

– Rét fölött libegő,
víz fölött villogó,
szállj le hozzám, szállj le,
pávaszempillangó!

– Nem szállok le hozzád;
tenyeredbe zárnál.
Szabad szállásom van
minden kis virágnál.

(Gazdag Erzsébet)

6. Dolgozzatok párban! Keressétek a szavak ellentétét! Töltsétek ki a táblázatot!

itt		előtt		
ott	alatt		külön	délután

7. Másold le a szavakat két oszlopba a példa szerint! Nevezd meg a **mit csinál?** és a **hány?** kérdésre felelő szavakat!

t: öt

tt: kettő

hat, pattog, suttog, kút, amott, csat, retteg, otthon, lát, hét

8. Olvasd el *Weöres Sándor* versét helyes kiejtéssel! Írd ki belőle a hosszú egyjegyű mássalhangzós szavakat!

Szól a nóta halkan,
csak éppen hogy halljam.
Levegőben erre-arra
kanyarog a dallam.

Utána ha mennél,
bizony nem is lelnéd,
elvitte az esti szellő,
akárcsak a pernyét.

9. Folytasd a minta alapján!

tesz – tett

eszik – evett

lesz –

iszik –

vesz –

játszik –

10. Csoportosítsd a szavakat a következő mássalhangzók alapján!

ss

gg

kk

pp

reggel, sakk, guggol, szappan, lassan, éppen
friss, makk, szagpat, orvosság, nappal, akkor

11. A fenti szavak közül hat szóval alkoss mondatot!

Hosszú kétjegyű mássalhangzók

1. Olvasd el a mondókat!

Volt egyszer egy dinnyeföld,
dinnyeföldön dinnye nőtt.
Egy sem piros, egy sem zöld,
csupa sárga volt a föld!

2. Mi ül a dinnye mellett? Válaszolj teljes mondattal!

nyúl **ny** – rövid mássalhangzó
dinnye **nny** – hosszú mássalhangzó

A kétjegyű mássalhangzó hosszúságát az első betű megkettőzésével jelöljük: asszony.

3. Másold le a szavakat! A hosszú kétjegyű mássalhangzókat karikázd be lila színnel!

Mondd meg, milyen kérdésre felelnek az egy sorban levő szavak!

- a) gally, vessző, hattyú, dinnye, asszony
- b) kuruttyol, reccsen, loccsan, pottyán, süllyed
- c) pettyes, hosszú, szennyes, meggyes, könnyes

4. Dolgozzatok párban! Folytassátok a történetet a fenti szavak felhasználásával! Adjatok neki címet!

A tó felé egy **asszony** közeledett. A kezében **vesszőt** tartott...

5. Figyeljétek meg, mi a különbség a következő szópárok között!

kasza – kassza locsog – loccsan
megy – meggy recseg – reccsen

a) Másoljátok le, majd karikázzátok be különböző színnel a rövid és a hosszú mássalhangzókat!

b) Két szópárral alkossatok mondatot!

6. Mondd ki, mit látsz a képeken! Számold meg, hány petty van a rajzokon!

7. Hogyan helyes?

pettyes

vagy

pöttyös

Egyformán helyes mind a két szó.

8. Olvassátok fel a verset szereposztásban! Keressétek meg a rövid kétjegyű és a hosszú kétjegyű mássalhangzós szavakat!

– Hé, Csabi! Télapó
kis unokaöccse!
Hófúvásba hívlak
hemperegni, jössz-e?

– NEM!

– Azt a fűzfánfüttyülőjét,
micsoda legény vagy?!

– Nem akarok náthás lenni,
ennyi az egész csak!

(Utassy József)

9. Bontsd szavakra a verssorokat, és másold le! Húzd alá a hosszú kétjegyű mássalhangzót lila színnel!

Juj, dejó!
Hullahó.
Repülmára
Hógolyó.
Messzeszáll
Megnemáll,
Mígegyorra
Rátalál.

(Drégely László)

A **J** HANG KÉTFÉLE JELÖLÉSE

varjú

gólya

1. Olvasd el a gyermekdalt! Másold ki azokat a szavakat, amelyekben *j* hangot ejtettél!

Cirmos cica, haj!
Hová lett a vaj?
Ott látom a bajszodon,
Most lesz neked jaj!

Ezekben a szavakban a *j* hangot *j* betűvel jelöljük.

2. Olvasd el a mondókát! Másold ki azokat a szavakat, amelyekben *j* hangot ejtettél!

Mérges pulyka, mérges tyúk,
Mért rúgtad ki a paszulyt?

Ezekben a szavakban a *j* hangot *ly* betűvel jelöljük.

**A *j* hangot kétféleképpen jelöljük:
j (jé) betűvel és *ly* (ej vagy elipszilon) betűvel.**

j hang = *j* betű *j*áték
ly betű *osztály*

3. Dolgozzatok párban! Olvassátok el a szavakat! Írjátok be a füzetbe csoportosítva azokat, amelyekben *j* betű van!

tejtermékek

testrésznevek

madárnevek

ujj	fej	száj	sajt	haj	sirály
tejfel	vaj	tej	tejszín	héja	joghurt
máj	sólyom	papagáj	majom	folyó	tojás

4. Nevezzétek meg azokat a szavakat, amelyek kimaradtak! Mondjátok meg, miért nem írtátok le őket!

5. Dolgozzatok párban! Beszélgessetek a képről! Soroljátok fel, mit láttok rajta! Mondjatok egy-egy mondatot!

bagoly

harkály

gereblye

golya

furulya

gally

a) Másoljátok le a kártyákon levő szavakat! Keressétek meg a képen a szavaknak megfelelő állatokat és tárgyakat!

b) A kislánynak és a kisfiúnak adjatok olyan nevet, amelyben **ly** betű van!

c) Számoljátok meg, hány golya van a képen, és hány madár van összesen!

6. Válaszd ki a szavak ellentétes párját a szókétyákról! A szópárokat másold le a füzetbe!

mély – sekély

mély
ép

mosolygó
csendes

könnyű
rég

lyukas

zajos

új

komoly

sekély

súlyos

Tudáspróba

1. Dolgozzatok párban! Egészítsétek ki a szólásokat és közmondásokat a szókérdőártyákon látható szavakkal! Másoljátok le a füzetbe!

toll

áll

addig

jobb

semmi

- _____be só se kell.
- _____ jár a korsó a kútra, amíg el nem törik.
- _____ ma egy veréb, mint holnap egy túzok.
- Madarat _____áról, embert barátjáról.
- Felkopik az _____a.

2. Beszéljétek meg, mit jelentenek ezek a szólások, közmondások!

3. Csoportosítsd a szavakat a következő mássalhangzók alapján!

rr

nn

mm

dörren, uzsonna, csorran, semmi, arra, varr, zümmög, virrad, innen, berreg, forró, forrás, szalonna, zörren, cammog

4. Válaszd ki a fenti szavak közül azokat, amelyek kapcsolatban állnak a rajzokkal!

5. Dolgozzatok párban! Válaszoljatok a következő kérdésekre egy szóval!

- Hogy nevezik a hangyák lakóhelyét?
- Melyik madár kopácsolja a fák kérgét?
- Mi az, amit a levélborítékra ragasztunk?
- Mit csinál a víz hegyről lefelé?
- Melyik madár rakja a kémény tetejére a fészket?
- Mi az, ami cserépből van, és télen melegíti a házat?

6. Másold ki a versből külön sorba a **j** betűs és az **ly** betűs szavakat!

Száll a jégen Orsolya,
pici lábán korcsolya.
Jobbra tőle cirbolyás,
balra tőle borbolyás.

(Simkó Tibor)

7. Dolgozzatok párban! Olvassátok el a szókétyákat! Írjátok a segítségükkel egy rövid történetet! Ajánlott cím: **Ne játssz a veszéllyel!**

korcsolyázik

recseg

reccsen

visszafordul

8. Játsszatok a szavakkal! Csoportban dolgozzatok!

Hogyan lesz a **ház**ból **vár**? Egyszerre csak egy betűt változtassatok meg a szóban!

9. Másold le a szöveget! Másolás közben pótolod a hiányzó hosszú egyjegyű mássalhangzókat! Karikázd be őket barna színnel!

Mi él a ház körül?

Sokféle élőlény vesz körül be__ünket. Hiába zárkózunk a házba, oda is követnek az á__atok és növények. O__ va__ak a kertben, az utcán, a parkban is. Van, amelyik á__andó lakos, van, amelyik csak látogató.

Né__ünk szét a házunk táján, miféle fára, virágra, bogá__a, kukacra, madá__a és egyéb élőlényre találhatunk!

(Vásárhelyi Tamás nyomán)

10. Pótold a **j** vagy **ly** betűket a következő szavakban! A szavakat másold le!

fe__

moso__

__égpá__a

mé__

ha__nal

veszé__es

__uk

kö__ök

gereb__e

AZ ÁBÉCÉ

Az ábécében minden betűnek megvan a helye.

a, á, b, c, cs, d, dz, dzs, e, é, f, g, gy, h, i, í, j, k, l, ly, m, n, ny, o, ó, ö, ő, p, q, r, s, sz, t, ty, u, ú, ü, ű, v, w, x, y, z, zs

Az ábécében a betűk sorrendje nem változik.

1. Másold le az ábécét! Pótold a hiányzó betűket!

a, __, b, c, __, d, dz, __, e, é, f, g, __, h, i, __, j, k, l, __, m, n, ny, o, __, ö, ő, p, q, r, __, sz, t, __, u, ú, ü, __, v, w, x, y, z, __

2. Számold össze, hány betűből áll a teljes ábécé!

3. Keresd meg azt a betűt, amelyik hiányzik a két betű közül vagy mellől! Másold le a betűket hármascsoportokban!

c, __, d __, g, gy i __, j k, l, __ ö, __, p

4. Játsszatok az ábécé betűivel! Dolgozzatok párban! Mondjatok egymás után néhány szót az ábécé betűivel! Ügyeljete, hogy a betűk sorrendjén ne változtassatok! Mely betűkkel nehéz szavakat alkotni?

5. Összekevertük az állatok nevében a betűket. Rakd sorba őket!

rezab = zebra

gээр, нyrábá, ecskek, éhnet, tyauk, irsgit, feánelt, kafsar

6. Találd ki a hiányzó betűket a képek alapján! Írd le a teljes szavakat!

__ á __ a é a

__ a __ a e __ e

__ u __ i á __

__ a __ a á __

A BETŰREND

1. Kérjétek meg tanítótokat, hogy olvassa fel az osztálynévsort! Figyeld meg annak a nevét, aki előtted és utánad áll a névsorban!

2. Figyeld meg, milyen sorrendben vannak elhelyezve a könyvek a könyvtárban!

Mi segít a nevek sorba állításában?

A névsorok, szótárak, lexikonok az ábécé betűinek sorrendje szerint, betűrendben sorolják fel a szavakat.

A könyvtárban a könyvek szintén betűrendben sorakoznak.

3. Írd le betűrendben a lányneveket! Melyik szóban van kétjegyű betű?

Kati, Anna, Zsófia, Viktória, Boglárka, Dóra

4. Írd le betűrendben a következő városneveket! Figyeld meg, milyen kezdőbetűvel írjuk őket!

Kijev, Ungvár, Munkács, Huszt, Beregszász, Técső

Ha a szavak azonos betűvel kezdődnek, a sorrendet a második betű határozza meg: *hal, hely, hír, húr.*

5. Írd le betűrendben az alábbi szavakat!

a) medve majom mókus muflon

b) sirály seregély sólyom sas

c) szilva szőlő szamóca szeder

6. Írd le betűrendben a fiúneveket!

Sanyi, Laci, Ádám, Dani, Bence, Gyuri

7. Írd le betűrendben a folyóneveket! Karikázd be a kétjegyű betűket! Melyik folyó nem folyik Kárpátalján?

Tisza, Ung, Latorca, Borzsa, Duna

SZÓTAGOLÁS, ELVÁLASZTÁS

1. Írd le a következő versrészletet szótagolva! Húzd alá a magánhangzókat!

Ér-ke-zik a ván-dor-cir-kusz,
hoznak elefántot,
tarka bohóc vezeti,
Füsti Pisti követi,
ilyet sose látott.

(Weöres Sándor)

2. Számoljátok meg, hány magánhangzó van egy szótagban!

Minden szó annyi szótagból áll, ahány magánhangzó van benne.

Az egy szótagú szavakat nem lehet elválasztani: könyv.

3. Dolgozzatok párban! Nevezzétek meg a rajzokon levő tárgyakat! Írjátok le a szavakat két oszlopba!

egy szótagú

több szótagú

4. Másold le a szavakat! Figyeld meg, hogyan választottuk el őket!

fi-ú

te-a

di-ó

o-dú

e-ső

ó-ra

Ha két magánhangzó van egymás mellett, akkor a választójelet közéjük tesszük: fi-ú, di-ó.

Egy magánhangzó is alkothat szótagot.

5. Szótagold a következő szavakat a minta szerint! Figyeld meg, hová kerül az elválasztójel!

le-ír

síel, tied, piac, siet, fiók, miatt, kiált, leány

6. Válaszd el a szavakat! Figyelj a szótagolásra! Számold meg, hány szótagból állnak a szavak az egyes sorokban!

ka-pa

le-pe-dő

- a) kanál, tető, mező, rózsa, bodza, sirály
b) repülő, takaró, levegő, koszorú, szomorú

Elválasztáskor mindig a mássalhangzót visszük át a következő szótag elejére: *ró-ka ti-tok*

7. Válaszd el a szavakat a minta szerint!

var-ga

alma, torma, sárga, csúszda, görbe, csirke, vidra

Elválasztáskor csak egy mássalhangzót viszünk át a következő szótag elejére: *kam-ra, bar-na.*

8. Dolgozzatok párban! Csoportosítsátok és íjátok le a neveket a példák szerint!

I-mi

Á-kos

I-lo-na

Ica, Elek, Edina, Ödön, Ali, Evelin, Áron, Ili, Irén, Imola, Öcsi, Ubul, Eta, Ibolya, Adél

9. Válaszd el a következő szavakat!

- a) szia, kié, fia, hiú, író, erő, anya, apa, egér
b) virág, fazék, baba, mama, vezető, beszélő, nevető
c) tábla, labda, asztal, lámpa, bálna, kályha, málna

A hosszú mássalhangzók elválasztása

1. Válaszd el a szavakat! A választójelet a hosszú egyjegyű mássalhangzók közé tedd!

ak-kor

zümmög, mellény, forrás, reggel, éjjel, villa, csillag, suttog

A hosszú egyjegyű mássalhangzót úgy választjuk el, hogy az egyik mássalhangzót a szótag végén hagyjuk, a másikat átvisszük a következő sorba: *vil-lám*.

2. Írd le az alábbi szavak ellentétes jelentésű párját!

tűzzel – gyorsan –
éjjel – beszél –
este – ül –

3. Írd ki a szövegből azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van! Válaszd el a kijelölt szót!

Gyuszi kedves, jó gyerek. Ami azt jelenti, hogy sokkal **többször** jó, mint rossz. Mert az is előfordul, hogy rossz. Vagyis inkább csintalan, haszontalan.

Egy gyerek sem lehet örökké jó. Ez egyszerűen lehetetlen. Ilyen mintagyerekek csak fából vagy papírból vannak.

(Sebők Éva nyomán)

Ha három mássalhangzó kerül egymás mellé, akkor elválasztáskor csak egy mássalhangzót viszünk át a következő szótagba: *hall-gat, kert-ben*.

4. Másold le a szavakat elválasztva!

krump-li

centrum, virsli, ostrom, templom, hangszer, otthon
vállra, zöldség, földről, boltba, kertbe

5. Válaszd el a szavakat a példa szerint! Húzd alá a **milyen?** kérdésre felelő szavakat hullámos vonallal!

ősz-szel

hattyú, vessző, bosszant, dinnye, pöttyös, süllyed, meggyes, füttyös, ennyi, mennyi, asszony, loccsan

A hosszú kétjegyű mássalhangzók elválasztásakor mind a két szótagban egy-egy rövid kétjegyű mássalhangzót írunk: *köny-nyű, mesz-sze.*

6. Írd le szótagolás nélkül a szavakat!

ősz-szeg

galy-lyak

öcs-cse

visz-sza

fony-nyad

poty-tyan

7. Olvasd el a versrészletet! Másold le szótagolva! Karikázd be azokat a szavakat, amelyekben hosszú kétjegyű mássalhangzó van!

Szunnyad a rózsafa,
rózsafának ága.
Tél előtt bújtattuk
meleg földi ágyba.

Ráborul könnyedén
hantolt takarója –
s békésen alszik most,
álmodik a rózsa.

(Szalai Borbála)

8. Összekevertük a szótagokat. Keresd meg az összeillő részeket, és írd le a szavakat elválasztva!

9. Írd le a fenti szavakat egybeírva! Ügyelj a helyesíráásra!

Tudáspróba

1. Rakd betűrendbe az állatneveket! Milyen kérdést tudsz feltenni a szavakhoz?

oroszlán, mormota, tigris, róka, leopárd, lajhár, elefánt, párduc, teve, zebra, zsiráf, víziló, gepárd, kenguru

2. Csoportosítsd a településneveket a szótagszám szerint! Írd le őket elválasztva!

egy szótagú

két szótagú

három szótagú

Visk, Rahó, Nagyszőlős, Gát, Eszeny, Barkaszó, Csap, Verbőc, Szerednye

3. Alkoss minél több szót a következő szótagok összeillesztésével!

pal

nap

ó

ló

ol

hol

ra

4. Írd le az alábbi szavakat elválasztva!

király, tollas, tavaly, osztály, illem, hattyú, ágyú, betű, miért, mondja, tudja

5. Másold le a verset szótagolva!

Rigórúgta dió

Kopog a dió.

Leül a fűre.

Rúgja a rigó.

Fölnéz a fára.

Örül a néne.

Eszeget csendben

Szedi szegényke.

rigó szavára.

(Takács Gyula)

a) Számold meg, hány mondatból áll a vers!

b) Számold meg, hány szótagból állnak a verssorok!

6. Csoportosítsd a szavakat a példák szerint! Írd le elválasztva!

vek-ker

lám-pás

zeller, koppan, tördel, térdel, villám, lekvár, fillér, padlás

7. Válaszd el a madárneveket! Másold le őket két oszlopba a példa alapján!

gó-lya

var-jú

harkály, sirály, fecske, kánya, bagoly, vércse, holló, sólyom

8. Írd le szótagolva a neveket!

András, Andrea, István, Ambrus, Endre

9. Bontsd szótagokra és írd le elválasztva a találós kérdést!

Ágadzik, bogadzik,
mégse leveledzik.

Mi az?

10. Válaszd el a szavakat!

edző, lándzsa, findzsa, madzag, dodzsem, dzsungel

11. Olvasd el a versrészletet! Írd ki elválasztva a kiemelt szavakat!

Domb tövén, hol nyúl **szalad**
s **lyukat** ás a **róka**:

nyári fényben, napsütésben
felhőt les **Katóka**.

Zöld **fűszál** az ajka közt,
tenyerén az álla...

A vándorló felhő-**népet**
álmosan csodálja...

(Weöres Sándor)

12. Másold le a költeményt szótagolva!

Hosszú lábú gólya
Fenn a kémény mellett
Éhes fiainak
Emígy kelepelget:
Kelep, kelep, jertek,
Jó falatot nyeltek!
Ki jó volt, kap jót,
Hoztam hosszú kígyót.

(Népköltés)

A SZAVAK SZERKEZETE

A szótő és a toldalék

1. Alkoss mondatot a szókétyákon levő szavakból!

május

a

csalogány

szép

ének

2. Figyeld meg a következő mondatot!

Május**ban** a csalogány szépe**n** éneke**l**.

**A mondatban a szavak toldalékot kapnak.
A toldalék a szótőhöz kapcsolódik.**

május + *ban*
szótő + **toldalék**

3. Alkoss két mondatot a szókétyákon levő szavakból! Ahol szükséges, kapcsolj toldalékot a szavakhoz!

Peti

virág

szed

Kati

a

medve

szere

a

méz

4. Másold le a következő szavakat a minta szerint!

kert|ben

vízben, erős, olvasott, zöldül, kékít, sütés, halász, énekel, számol, udvaron, városban, garázsban, vendégek, barátok

5. Olvasd el a közmondásokat! Írd ki belőlük a kiemelt szavakat! Válaszd le a szótőtől a toldalékot függőleges vonallal.

Ki korán kel, **aranyat** lel.

Sok lúd **disznót** győz.

Vak tyúk is talál **szemet**.

Vannak olyan szavak, amelyek nem változnak meg, ha toldalékot kapnak.

ház

ház|ban

ház|a|t

ház|a|k

6. Toldalékdold a szavakat a fenti minta szerint!

pad könyv múzeum patak

A szótő és a toldalék közötti rövid magánhangzót kötőhangzónak nevezzük.

ház

a

k

szótő

kötőhangzó

toldalék

7. Írj toldalékokat a következő szavakhoz! Ahol szükséges, a toldalékot kötőhangzóval kapcsold a szótőhöz! Figyeld meg, megváltozik-e a szótő!

hang, betű, füzet, könyv, virág, park, folyó, mező, olló

8. Válaszd ki az alábbi szavak közül a toldalékos szavakat, és írd le őket! Válaszd el a szótőtől a toldalékot függőleges vonallal!

padból, asztalra, csésze, székek, falas, szekrény, kérés, csillagok, tábla, füzetet, falról, képet, ceruza, vödörben

9. Alkoss mondatokat a következő szavakból! Ahol kell, toldalékdold a szavakat!

- a) medve a barlang él tél
- b) kutya ház a őriz
- c) fürdik nyár sok gyerek a folyó

10. Bővítsd a szavakat toldalékkal!

autó__ kaptam

autó__ játszom

szép__ rajzol

könyv__ olvasok

könyv__ tanulok

gyönyörű__ fest

füzet__ vettem

füzet__ írok

jó__ olvas

gyerek__ tanít

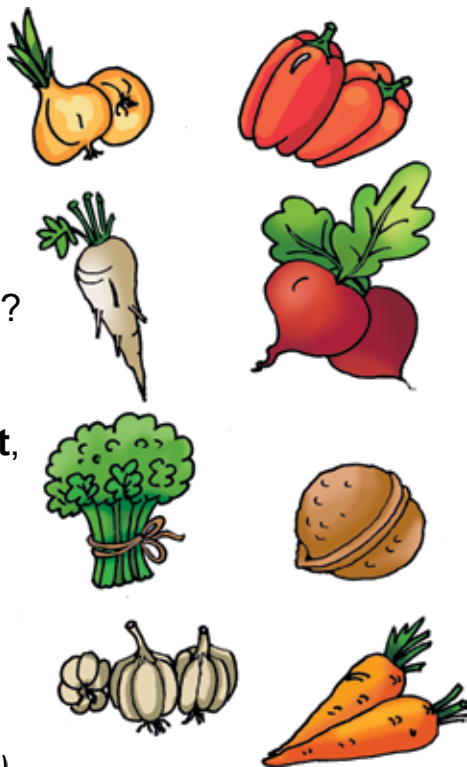
gyerek__ mesél

hibátlan__ számol

Milyen toldalékokat kaphatnak a szavak?

1. Olvasd el a versrészletet!

– Klári – mondta anyu –,
eredj a közértbe!
Húsleves és paprikás,
no meg diós-mandulás
torta lesz ebédre.
Felírom, hogy mit kell vened?
Jó, jó, tudom, nem felejtet:
**sárgarépát, fehérrépát,
petrezselymet, zellert, céklát,
galuskának tojást, lisztet,
fokhagymából két girizdet,
borsot, cukrot, paprikát,
vaját, diót, mandulát,
nagy pohárba tejfelt,
ugye nem felejtet?**

(Gyárfás Endre)

**A kiemelt szavaknak a végén -t toldalék van.
Kérdezz rájuk mit? kérdéssel!**

2. Írd ki a fenti versből a kiemelt szavakat! Függetlenes vonallal válaszd el a toldalékot a szótőtl! Húzd alá azokat a szavakat, amelyeknek a töve megváltozott!

sárgarépát

Sok szó töve megváltozik a toldalék előtt.

3. Írd le a szavakat! Karikázd be a szavak végén a toldalék előtt álló mássalhangzót! Két kakukktójás van a szavak között. Ezeket húzd alá!

téglát, cernát, kabát, labdát, táblát, békát, lapát, mesét, fát

4. Írd ki a versrészletből a **mit?** kérdésre felelő szavakat! Karikázd be színessel a **-t** toldalékot!

Tölgyfa alatt makkot leltem,
a sapkámot teleszedtem.
Tudtam én már jó előre,
mit csinállok majd belőle:
kutyát, macskát,
gólyát, darut,
zsiráfot is,
hosszú nyakút,
csacsit, lovat
meg tehénkét
s a végén egy
makk-emberkét.

(Szalai Borbála)

5. Írd le, mit lehet vásárolni egy játékboltban!

6. Írd ki a versből azokat a szavakat, amelyek **-t** toldalékot kaptak! Tedd fel a szavakhoz a **mit?** kérdést!

Megyek, megyek, mendegélek,
kerek erdőn keresgélek:

vackort,
vadrózsát,
virágszagú
szamócát,
nagykalapos
gombát –

de nem a bolondját.

(Csanádi Imre)

7. Sorold fel, mit látsz az osztályodban! Válaszd el függőleges vonalal a szótőtől a toldalékot!

táblá|t

Hol?

házban, kertben

Hová?

házba, kertbe

1. Másold le a szavakat! Válaszd el a toldalékot a szó tövétől függőleges vonallal!

iskolában, üzletben, moziba, táskába, parkba, ablakban

Ezeknek a szavaknak a végén *-ban, -ben, -ba, -be* toldalék van.

2. Csoportosítsd a toldalékos és a toldalék nélküli szavakat! Válaszd el a toldalékot a szó tövétől függőleges vonallal!

kert, városban, iskola, üzletbe, papucs, vázába, sál, kézben, tálban, fazékban, üvegbe, süteménybe, fiókban

3. Válaszolj a kérdésekre írásban, teljes mondattal!

A szobában ágy van.

Mi van a szobában?
a kertben?
a konyhában?
a földben?
a szekrényben?
a vízben?

- a)** Húzd alá a mondatokban a **hol?** kérdésre felelő szavakat!
- b)** Karikázd be narancssárga színnel a toldalékokat!

A *hol?* kérdésre felelő szavak toldaléka: *-ban, -ben.*

4. Dolgozzatok párban! Foglaljátok egy-egy mondatba a szókérdő szavait úgy, hogy azok **hol?** kérdésre feleljenek!

színház

könyvtár

erdő

tévé

5. Olvasd el, hová utaztak a gyerekek a nyári szünidőben!

Pista Szürtébe, Jóska Nagydobronyba, Miklós Eszenybe, István Gállocsba, Erzsi Zápszonyba, Timi Dercenbe, Mari Badalóba, Laci Váriba

6. Másold ki az előző feladatból a faluneveket! Karikázd be a toldalékot!

A hová? kérdésre felelő szavak toldaléka: -ba, -be.

7. Olvasd el az alábbi szöveget! Írd ki belőle a **hová?** kérdésre felelő szavakat! Válaszd el a toldalékot a szó tövétől függőleges vonallal!

Hová térnek vissza tavasszal a fecskék?

A költöző madarak kitűnően tájékozódnak. Képesek visszatérni abba az országba, városba vagy faluba, ahol kibújtak a tojásból. Még régi fészket is megtalálják, amelyben felnövekedtek. Ha szerencsésen visszatérnek a szülők is, rendszerint övék lesz a régi fészkek. A fiatalok valahol a közelben építenek új otthont maguknak. Az öreg fecskék ugyanis ekkor már nem ismerik meg régi fiókáikat. Éppen úgy elkergetik őket fészkek környékéről, mintha teljesen idegenek lennének.

(Schmidt Egon)

- a)** Meséld el, mit tudtál meg a fecskékről!
- b)** Láttál-e már fecskefészket? Nézz utána az interneten, miből készíti a fecske a fészket!
- c)** Nézd meg a képet! Milyen a fecske farka?
- d)** Készíts szócikket a fecskéről!
- e)** Írd ki a fenti szövegből azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van! Húzd alá ezeket barnával!
- f)** Keresd ki azokat a szavakat, amelyekben hosszú kétjegyű mássalhangzó van! Írd be őket a füzetedbe szótagolva!

Miből?

hóból

vízből

1. Miből épülhet a ház? Írd a **-ból**, **-ből** toldalékot a következő szavakhoz!

kő

vályog

beton

üveg

tégla

2. Állítsd párba a két oszlop szavait! Pótold a második oszlop toldalékait! Írd le a szópárokat a minta alapján!

Miből?

mér a szalámiból

darál	a kenyér____
tölt	a hús____
tör	a gyümölcsle____
szel	a dió____

3. Miből készülnek az alábbi dolgok? Milyen a színük?

Mitől?

farkastól

4. Válaszolj a következő kérdésekre írásban, teljes mondattal!

a) Mitől fél az egér?

b) Mitől fél a nyúl?

c) Mitől fél a béka?

d) Mitől fél a zebra?

5. Mit jelentenek az alábbi közmondások? Húzd alá a **mitől?** kérdésre felelő szavakat!

Nem esik messze az alma a fájától.

Fejétől búzlik a hal.

Miről?

farkasról, medvéről

Kiről?

királyról, emberről

6. Olvasd el, miről, kiről olvastak mesét a gyerekek!

A gyerekek mesét olvastak a rókaról és a nyúlról,
az oroszlánról és a sakálról,
a kiskondásról és a hétfejű sárkányról,
a házi és a mezei egérről,
Kacor királyról,
a szegény emberről és a medvéről.

a) Írd ki a **-ról**, **-ről** toldalékos szavakat! Karikázd be a toldalékot kékkel!

b) Dolgozzatok párban! Beszéljétek meg, melyik mesét ismeritek a felsoroltak közül!

c) Van-e kedvenc mesehősötök a felsoroltak között?

A -ból, -ből, -tól, -től, -ról, -ről toldalékban mindig hosszú az ó és az ő.

7. Írd át a szavakat úgy, hogy a **miről?** kérdésre feleljenek! Mondd el, mit tudsz a felsorolt madarokról!

Mi?

varjú

Miről?

varjúról

harkály, holló, cinege, pacsirta, veréb, szarka

8. Írd le a szavakat úgy, hogy a **kiről?** kérdésre feleljenek! Mondd el, mit tudsz a felsorolt foglalkozásokról!

Ki?

villanyszerelő

Kiről?

villanyszerelőről

kéményseprő, buszvezető, tanító, kertész, halász, cipész

Kivel?

*Zsófi***val**

Mivel?

*autó***val**

1. Dolgozzatok párban! Beszélgetsetek a képről? Tegyetek fel egymásnak kérdéseket! A válaszokat írjátok be a füzetetekbe!

2. Meséld el azt a részt a Micimackóból, amelyik a legjobban tetszik neked!

3. Kivel találkozol a Micimackó című meseregényben? Írd a nevekhez a megfelelő toldalékot, és másold be a füzetedbe! Ügyelj az utolsó név helyesírására!

Róbert Gida__, Micimackó__, Malacka__, Füles__, Nyuszi__, Kanga__, Zsebibaba__, Tigris__, Bagoly__

A kivel?, mivel? kérdésre felelő szavak -val, -vel toldalékot kapnak. A -val, -vel megváltozik, ha a szótó mássalhangzóra végződik.

4. Írd le, melyik állatot mivel etetnéd! Válogass a szókérttyákból!

a kutyát hússal

macska, medve, fóka, majom, tehén, bagoly, mókus

hal

banán

mogyoró

egér

tej

széna

méz

Kivé?

emberré

Mivé?

békává

5. Hallgassátok meg a *Csizmás kandúr* című mese hangjátékát! Mondjátok meg, milyen állatokká változott át az óriás a kandúr kérésére!

A kivé?, mivé? kérdésre felelő szavak -vá, -vé toldalékot kapnak. Ez a toldalék is megváltozik, ha a szótó mássalhangzóra végződik.

6. Csatold a szavakhoz a **-vá, -vé** toldalékot! A feladatot írásban végezd el!

kígyó__, kemence__, almafa__, forrás__, egér__, oroszlán__,
barát__, táltos__, béka__, boszorkány__, óriás__, tündér__,
király__, varázsló__, dzsinn__

7. Írd le a következő szólásokat! Húzd alá bennük a **-vá, -vé** toldalékot! Hogyan mondanád másképpen ezeket a szókapcsolatokat?

tűvé tesz, lóvá tesz, kámforrá válik

Tudáspróba

1. Másold le a verset! Húzd alá a **mivel?** kérdésre felelő szavakat!

Völgyek felett hangos torokkal
üzenhet a vadásztülok.
Békét kötök az állatokkal,
az erdővel kibékülök.

(Áprily Lajos)

2. Vackor, a lompos, loncsos és bozontos kölyökmackó nagyon szerette a palacsintát. Írd le, mivel töltötte meg a palacsintákat a kismackó édesanyja! Pótold a szavak végéről hiányzó toldalékot!

áfonyalekvár__,
vörös ribizké__,
cukros mandulá__,
harmatos piszké__,
mák__

3. Kikkel járt Vackor iskolába? Válaszolj a kérdésre! Másold le a neveket, és pótold a hiányzó toldalékokat!

Nagy Balázs__, Kormos Luca__, Keszthelyi Dani__,
Hidgkuti Márti__, Zelnik Bálint__, Parancs Panni__,
Domokos Matyi__, Maros Donka__, Csukás Pista__, Zachár Zsófi__

4. Olvasd el a következő szöveget! Írd ki belőle a **mivel?** kérdésre felelő szavakat!

Amikor a tücsök felébredt, nagyon elcsodálkozott. Egy szobában találta magát.

„Hol van a sziget? Hova kerültem?” – kérdezte panaszosan, ám senki sem válaszolt neki.

Azután lassan megismerkedett a szobával, a zöld heverővel, a székkal, az asztallal, az írógéppel, a bohócos mosolyú képpel a falon, az ablakpárkánnyal.

(Csukás István nyomán)

5. Írd a kérdések alá a szavakat!

Mit? Hol? Hová? Miről? Kivel?

könyvről, anyával, ajándékot, piacra, buszról, vendégségbe, édességet, Gabival, boltba, vendéglőbe, táborban

6. Kapcsolj toldalékokat a szavakhoz a kérdések alapján! Írd le a szavakat a füzetbe!

Miből? Mit?

papírból csákót

gyapjú
bőr
vas
liszt

7. Írj a fenti toldalékos szókapcsolatokkal egy-egy mondatot!

8. Írd le, milyen közlekedési eszközökkel utazhatsz kisebb vagy nagyobb távolságra!

9. Toldalékolj a szavakat!

Mettől?

Meddig?

reggeltől

délig

dél__ est__ olvastam
öt__ hat__ tévéztem
csütörtök__ péntek__ utaztam
fal__ fal__ osont
bokor__ bokor__ lopakodott

MÁSKÉPP EJTJÜK, MÁSKÉPP ÍRJUK

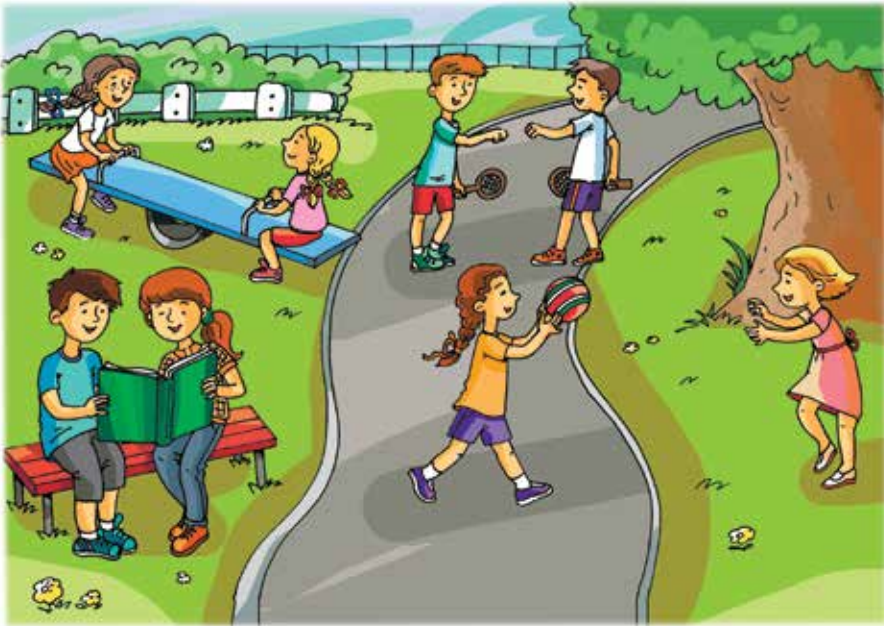
Így ejtjük: *tty*

Így írjuk: *tj, tyj*

barátja

bátyja

1. Dolgozzatok párban! Beszélgetsek a képről!

2. Adjatok nevet a gyerekeknek! Írjátok le, ki kinek a barátja!
3. Hány fiú és hány lány van a képen? Összesen hányan vannak?
4. Szerinted miről beszélget a két nagyobb gyerek?

**Vannak olyan szavak, amelyekben *tty* hangot ejtünk, de *tj* betűt írunk: *ba-rát-ja*.
Az ilyen szavak írásakor mindig szótagolj!**

5. Pótolod a hiányzó *tj* betűket! Másold le a szavakat! Gyakorold a kiejtésüket!

taní__a

ker__e

bo__a

íta__a

csa__a

bol__a

ragasz__a

kür__e

kabá__a

6. Másold le a mondatokat! Húzd alá azokat a szavakat, amelyekben *tyj* betűkapcsolat van!

Dani a Lili bátyja. Ő már nagy fiú.
Tizennyolc éves. Egyetemre jár.
Lili nagyon szereti a bátyját.

A bátyja szóban *tty* hangot ejtünk, de *tyj* betűt írunk.

7. Válaszolj a kérdésre írásban egy szóval! A szavak a szókétyákyon vannak. Húzz függőleges vonalat a szótó és a toldalék közé!

Mije van a sapkának?
a tengernek?
a kertésznek?
az ékszerésznek?
a zenésznek?
a kéménynek?
a királynak?

bojt|ja

kert

kürt

füst

ezüst

part

palást

8. Olvasd fel a leírt szavakat helyes kiejtéssel, majd olvasd fel a válaszokat szótagolva! Mit vettél észre?

9. A szókétyákyon levő szavakhoz kapcsolj toldalékot, és egészítsd ki a mondatokat!

Az orvos _____ a beteget.

A madarász _____ a madarak énekét.

Bence minden reggel _____ a kutyáját.

Az anya _____ a gyerekét.

A szerelő _____ a vízcsapot.

sétáltat

javít

gyógyít

ringat

hallgat

Így ejtjük: **gy, ggy**

Így írjuk: **dj**

szaladj

1. Olvasd el a következő mondókát! Figyeld meg a kiemelt szavak kiejtését és helyesírását!

Gólyát láttunk, **szaladjunk**,
nehogy lusták **maradjunk!**

- a) Másold le a kiemelt szavakat!
 - b) Válaszd el függőleges vonallal a szó tövétől a toldalékot!
2. Írj mondatokat a példa szerint! A szavakat a szókértáryákról vedd! Húzd alá a **dj** betűkapcsolatot!

Jóska, **ébredj** korábban!

véd

marad

halad

szed

ad

Ha a szó töve egy mássalhangzóra végződik, hosszú ggy hangot ejtünk, de dj betűt írunk: szaladj!

3. Másold le a szavakat! Karikázd be zölddel a **dj** betűkapcsolatot! Válaszd el a szavakat!

földje

föld-je

kardja, hordja, bőrdondje, kezdje, csendje, gondja

4. Olvassátok el a fenti szavakat helyes kiejtéssel! Mit vettetek észre?

Ha a szó töve két mássalhangzóra végződik, rövid gy hangot ejtünk, de dj betűt írunk: gondja, földje.

5. Olvasd el hangosan a következő szavakat! Ezután olvasd el a szavakat szótagolva! Mit vettél észre?

fagyjon

fogyjon

hagyjon

6. Írj a szavakkal egy-egy mondatot!

Néhány szóban hosszú *gyj* hangot ejtünk, de *gyj* betűt írunk: *fagyjon, hagyja, nagyja*

7. Egészítsd ki a mondatokat a szókérdőnyeken levő szavakkal!

Ne _____ magatok után szemetet!

Igyekeztek, mert a munka _____ még hátravan!

Vigyázz a virágra, hogy meg ne _____!

A kőművesek megtámasztották a házat, hogy össze ne _____.

nagyja

hagyjatok

rogyjon

fagyjon

8. Másold le a verset! Húzd alá azokat a szavakat, amelyeknek a kiejtése eltér a helyesírástól!

Kelj fel, Ferke!
Cukor esett eső helyett,
s nincs ki összeszedje!

Szökj fel, Borcsa!
Dió esett eső helyett,
s nincs ki egybehordja!

(Varga Imre)

9. Alakítsd át a zárójelben levő szavakat a minta alapján! Másold le az átalakított mondatokat! Karikázd be zöld színnel a **dj** betűkapcsolatot! Gyakorold a kiejtését!

Ne kapkodj!

Ne (kapkodik)!

Előbb (gondolkodik), azután láss munkához!

Mindig (mond) igazat!

Ne (szalad) az úton!

Korán (fekszik) le, hogy időben (ébred)!

(Marad) csendben!

Így ejtjük: **nny**

nénje

Így írjuk: **nj, nyj**

anyja

1. Olvasd el a szülői intelmeket! Figyeld meg a kiemelt szavak kiejtését és helyesírását!

Ne **rohanj!**

Köszönj az ismerősöknek!

Ne **menj** ki télen sapka nélkül!

Udvariasan **bánj** az idősekkel!

Ne olvasd annyit, **pihenj** is!

Ne **kívánj** lehetetlent!

a) Másold le a fenti mondatokat!

b) Jelöld a kiemelt szavak szótövét! Húzd alá a szó toldalékát!

Vannak olyan szóalakok, amelyekben hosszú *nny* hangot ejtünk, de *nj* betűt írunk: *nénje*.

2. Egészítsd ki a következő mondatokat a **fon**, **telefon** megfelelő alakjával! Másold be a füzetbe! Válaszd le a toldalékot!

Elnémult az apa _____.

A pók egész nap a hálóját _____.

Az apa elnémult _____

a pók a hálójával tele _____.

3. Olvasd el helyes kiejtéssel a fenti mondatokat! Milyen szójáték teszi humorossá az utolsó mondatot?

4. Válaszd el a következő szavakat a minta szerint!

oroszlán-ja

turbánja, trónja, tulipánja, banánja, porcelánja, páviánja

5. Írj mondatokat a fenti szavak felhasználásával!

6. Másold le a verset, és húzd alá benne az **nyj** betűkapcsolatot!

Lehunyja kék szemét az ég,
lehunyja sok szemét a ház,
dunna alatt alszik a rét,
aludj el szépen, kis Balázs!

(József Attila)

a) A versben találsz még egy szót, amelynek a kiejtése eltér a helyesírástól! Karikázd be ezt a szót!

Néhány szóban hosszú *nyj* hangot ejtünk, de *nyj* betűt írunk: *lehunyja, anyja, hányja*.

7. Mondd meg, milyen különbség van a két szó között! Írj velük egy-egy mondatot!

fonjad

fonnyad

8. Pótold a megfelelő szót a szókérdőkről, és írd le a mondatokat a minta szerint!

A kalapács *koppan*.

***Koppanjon* a kalapács!**

A kalapács _____

A szív _____

A víz _____

A fegyver _____

A róka _____

A madár _____

surrán

röppen

dörren

dobban

csobban

koppan

Így ejtjük: *jj*

Így írjuk: *lj, llj*

ülj

állj

1. Olvasd fel hangosan a mondókát! Figyeld meg a kiemelt szavak kiejtését és helyesírását!

Gólya, gólya, **hazaszállj**,
Fél lábon ne **álldogálj**.

Vannak olyan szóalakok, amelyekben hosszú *jj* hangot ejtünk, de *lj, llj* betűket írunk: *rajzolja, szólj, szállj*.

2. Dolgozzatok párban! Olvassátok el a mondatokat, majd írjátok ki a kiemelt szavakat!

Üj szépen! **Állj** egyenesen!

Gyakran **halljátok** ezeket a felnőttektől.

Figyeljétek meg, hogyan ejtjük helyesen az *lj* és az *llj* betűkapcsolatokat!

Tanuljátok meg helyesen ejteni ezeket a betűkapcsolatokat!

a) Mondjátok el többször egymásnak ezeket a kiemelt szavakat! Ügyeljétek a helyes kiejtésre!

b) Figyeljétek meg, milyen írásjelek vannak a mondatok végén! Próbáljátok megfogalmazni, miért nem egyformák az írásjelek!

3. Biztasd barátodat a következő szavak felhasználásával! Írd le a szavakat a minta alapján!

Ugrálj!

tanul füttyül kiabál fülel indul énekel figyel

4. Írd a következő szavakhoz a *-j* toldalékot! Gyakorold a kiejtésüket! A toldalékolt szavakat foglald mondatba!

hall

sajnál

száll

locsol

tol

5. Olvasd el a versrészletet helyes kiejtéssel!

Ha nyár, hát legyen csupa fény,
rigó fütyüljön fák hegyén,
tanuljátok meg víg dalát,
keljetek útra, cimborák!

(Markó Béla)

- a)** Írd ki azokat a szavakat, amelyeknek kiejtése és írása eltérő!
b) Függőleges vonallal válaszd el a szótőtől a toldalékot!

6. Pótold a hiányzó betűket a szavakban!

lj

lj

fé__etek

szó__on

szá__anak

ha__a

hu__on

figye__etek

készü__enek

számo__atok

beszé__enek

tánco__unk

sporto__anak

á__atok

7. Egészítsd ki a mondatokat! A hiányzó szavakat válaszd ki a fenti szavak közül!

Itt a farsang, _____!

Gyerekek, _____ az ének, vigadjunk!

Ne siessetek, _____ sorba, mindenkire sor kerül!

8. Másold le a szavakat! Húzd alá a kakukktójást! Indokold a választásodat! Két szót foglalj mondatba!

készüljetek

hajoljatok

sétáljon

fújjatok

rajzoljam

9. Másold le a verset! Pótold a hiányzó **lj** és **ly** betűket! Az **lj** betűkapcsolatot húzd alá színessel! Jegyezd meg ezeknek a szavaknak a kiejtését!

„Ne ugrándozz, ne tánco__, ne bomo__,
az iskolás fiúcska mind komo__.”

Garázda kö__két inti így a mo__.

(Devecseri Gábor)

Így ejtjük: **cc**

Így írjuk: **tsz, dsz**

játszik

maradsz

1. Olvasd fel kifejezően a következő mondókát és versrészletet!

Jöjj be hozzám, szép madárka,
nem zárlak én kalitkába;
mikor akarsz, **elröpülhetsz**,
ha kedved lesz, **visszajöhetsz**.

Szállj, szállj pille!
Az ölembé!
Tenyeremben **lakhatsz**,
Az ölemben **alhatsz**.

(Gazdag Erzsé)

- a) Figyeld meg, hogyan ejtjük a kiemelt szavakat!
- b) Másold le a szavakat! Karikázd be bennük zölddel a **tsz** betűkapcsolatot!

2. Olvasd fel a versrészletet! Figyeld meg a kiemelt szó helyesírását!
Milyen hangot ejtesz ennek a szónak a végén?

Patak, patak, ne szaladj,
Maradj, maradj, itt maradj.
Ha nem **maradsz**, meglássad,
Elszaladok utánad!

(Benedek Elek)

Vannak olyan szavak, amelyekben hosszú cc hangot ejtünk, de *tsz, dsz* betűket írunk: *játszik, maradsz*.

3. Olvasd fel kifejezően a nyelvtörőt! Tanuld meg helyes kiejtéssel!
Versenyezzetek, ki tudja gyorsabban elmondani!

Mit sütsz, kis szűcs?
Tán sós húst sütsz, kis szűcs?

4. Írj **-sz** toldalékot a következő szavak végére! Olvasd fel a szavakat helyes kiejtéssel! Négy szóval alkoss mondatot!

süt	lát	itat	sétáltat
tud	ad	enged	bereked

5. Olvasd el ezt a tréfás mesemondókát! Figyeld meg a kiemelt szó kiejtését és helyesírását!

Volt **egyszer**, hol nem volt,
az Óperenciás-tengeren is túl,
volt a nagy üveghegy tetején
egy kicsike kilincs, és tovább nincs.

Van olyan szó, amelyben hosszú cc hangot ejtünk, de gysz betűt írunk: egyszer.

6. Folytasd a számolást írásban tízig! Húzd alá azokat a betűkapcsolatokat, amelyeknek a kiejtése eltér a helyesírástól!

egyszer

7. Írd ki a versrészletből azokat a szavakat, amelyeknek az ejtése eltér az írásától!

Ez az utca budai.
Jól lehet itt játszani.
Vannak nála nagyobb utcák,
A mi utcánk bátyjai.

(Nemes Nagy Ágnes)

Az utca szóban hosszú cc hangot ejtünk, de tc betűt írunk.

8. Rendezd a betűket értelmes szavakká! Írj **-sz** toldalékot hozzájuk!

mrada	ahlda	tadga	agrad	ingart
vztee	uktta	umtta	oomsgta	

Így ejtjük: **ccs**

Így írjuk: **ts, ds, gys**

barátság

szabadság

hegység

1. Olvasd fel kifejezően a következő versrészletet!

Takaród hadd **igazítsam**,
puha párnád **kisimítsam**,
legyen álmod kerek erdő,
madaras rét, bokor-ernyő.

(Weöres Sándor)

- a) Írd ki a kiemelt szavakat! Karikázd be bennük a **ts** betűkapcsolatot!
b) Milyen hangot ejtünk? Mondd ki!

2. Másold le a szavakat a szókétyákról! Válaszd el a toldalékot a szótőttől!

taníts

keríts

vetíts

fűts

szánts

rejts

gyűjts

3. Az alábbi szavakhoz kapcsolj **-ság, -ség** toldalékot!

szabadság

zöld

vad

szelíd

imád

fárad

bolond

- a) Olvasd fel helyes kiejtéssel az átalakított szavakat!
b) Hasonlítsd össze a kiejtésüket az írásukkal! Mit vettél észre?
4. Írd a következő szavakhoz a **-ság, -ség** toldalékot! Ejtsd ki a szavakat helyesen!

hegység

hegy

egy

irigy

lágý

Vannak olyan szavak, amelyekben hosszú ccs hangot ejtünk, de ts, ds, gys betűket írunk: segítség, fáradság, egység.

5. Másolás közben egészítsétek ki a mondatokat a szókétyákon levő szavakkal! Olvassátok el, mit kell tennetek, ha vendégek érkeznek hozzátok!

_____ szüleiteknek!

köszöntsétek

segítsétek

_____ ki a szobát!

takarítsátok

díszítsétek

_____ fel virággal!

barátságosan

_____ meg az asztalt!

_____ fogadjátok a vendégeket!

terítsétek

_____ őket illedelmesen!

6. Írd ki a fenti mondatokból azokat a szavakat, amelyekben hosszú **ccs** hangot ejtünk!

7. Alakítsd át a következő szavakat a minta szerint!

készít

készíts

térít

épít

számít

merít

hajt

költ

dönt

8. Figyelmeztessétek udvariasan írásban társaitokat, akik

bömböltetik a telefont;

szemetelnek az iskola udvarán;

bántják a kisebbeket;

összemaszatolták az ablakokat;

nem készítik el a házi feladatot;

hangoskodnak a folyosón;

kevés időt fordítanak a sportolásra;

nem terítik ki száradni a ruhát.

A mondatokhoz használjátok a szókétyákon levő szavakat! A figyelmeztetést kezdjétek így:

Halkítsátok le a telefont!

halkítsátok

ne bántsátok

tisztítsátok

takarítsátok

fordítsatok

készítsétek

terítsétek

ne ordítsatok

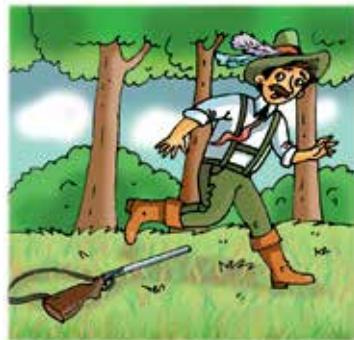
Így ejtjük: **tt**

Így írjuk: **dt**

szaladt

1. Olvasd el a versrészletet! Írd ki azokat a szavakat, amelyekben a kiejtés eltér a helyesírástól! Karikázd be ezeket a betűkapcsolatokat színessel!

Szedte a lábát a vadász is,
eldobta a puskáját is.
Ijedtében megfogadta,
most az egyszer érjen haza,
csak ne falják föl a szörnyek,
sohase vadászik többet.

(Zelk Zoltán)

Vannak olyan szavak, amelyekben hosszú tt hangot ejtünk, de dt betűt írunk: fáradt, szaladt.

2. Kapcsold össze a szókétyákon levő szóelemeket a szavakkal!

le

el

fel

meg

leszakadt

szakadt, feküdt, aludt, maradt, haladt, fonnyadt, ébredt

3. Másold le a következő szavakat! Jelöld függőleges vonallal a szótövet! Tegyé fel kérdést a szavakhoz!

tud|ta

tudta

mondta

adta

szidta

szaladt

sápadt

fáradt

4. Olvasd el helyes kiejtéssel a következő szavakat!

csapkodtak, röpködtetek, elsüllyedtek, okoskodtak

a) Írd le őket szótagolva!

b) Foglald mondatba a leírt szavakat!

5. Olvasd el a meserészletet! Ejtsd helyesen a kiemelt szavakat! Írd le a szavak toldalék nélküli alakját!

Két jó barát kiment az erdőbe, s ott rájuk **támadt** a medve. Az egyik futásnak **eredt**, felmászott egy fára, s elbújt, a másik meg ott **maradt** az úton. Mit tehetett volna? Levetette magát a földre, s azt színlelte, hogy halott.

(Lev Tolsztoj)

6. Dolgozzatok párban! Folytassátok a történetet! Találjátok ki, mi történt a fiúkkal!

7. A közmondásokból hiányzik egy-egy szó. Pótold be őket a szó-kártyákról! Írd le és húzd alá azokat a szavakat, amelyekben a kiejtés eltér a helyesírástól!

Amit ma _____, ne halaszd holnapra!
Jobb _____ kérdezni, mint egyszer hibázni.
Addig _____ a fát, amíg vessző!

kétszer

hajlítsd

megtehetsz

Tudáspróba

1. Dolgozzatok párban! Pótoljátok be a szólásokba a hiányzó szavakat!

1. Nem látja a fától az _____ .

foga

2. Lógatja az _____ .

erdőt

3. Kimutatja a _____ fehérjét.

orrát

a) Írjátok ki a szólásokból azokat a szavakat, amelyeknek a kiejtése eltér a helyesírástól!

b) Mutogassátok el egymásnak a 2. szólást!

c) Válasszátok ki a szólások jelentését!

búslakodik, szomorkodik

megmutatja, hogy valójában milyen

nem látja meg a fontos dolgokat

2. Olvasd el a versrészletet! Másold le, és húzd alá azokat a szavakat, amelyekben a kiejtés eltér a helyesírástól!

Egyszer szólíts Ibolyának,
másszor szólíts Violának,
harmadszor meg Hajnalkának.
Mondjál nevet, mondjál százat,
ne is százat: tízszer százat!

(Zelk Zoltán)

3. Olvasd el helyes kiejtéssel ezt a szép altatót! Írd ki belőle azokat a szavakat, amelyeket másképp ejtünk, mint ahogyan írunk!

Tente, tente, anyád szentje,
édesanyád kicsi kincse.
Aludj szépen, aludj, drága,
édesanyád boldogsága.
Elringatlak, te édes,
nőj meg, mire felébredsz!

(Népköltés)

4. Olvasd el a szöveget! Írd ki azokat a szavakat, amelyeknek a kiejtése eltér a helyesírástól!

Hogyan kell elültetni egy növényt?

Először lyukat fúrunk vagy gödröt ásunk a porhanyós földbe. Akkorát, hogy a növény gyökerei kényelmesen és lefelé lógva elférjenek benne. Vigyáznunk kell, hogy a növény gyökerei ne sérüljenek meg, ne hajoljanak vissza ültetés közben.

Egyik kezünkkel fogjuk a növény szárát, gyökerét pedig leengedjük a gödörbe. Másik kezünkkel földet szórunk a gyökerére, és betemetjük. A szár körül egy kicsit meg is nyomkodjuk a földet, hogy a növény biztosan álljon. Ezután csészét formálunk a növény töve körül, és bőségesen megöntözzük.

(S. Csóka Eszter)

a) Keresd meg a szövegben azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van! Írd le őket, és karikázd be barna színnel a mássalhangzókat!

5. Írd le a szavakat! Karikázd be a **tj** betűkapcsolatot zöld színnel!

kabátja

botja

látja

lógatja

folytatja

a) Gyakorold a szavak helyes kiejtését!

b) Alkoss egy-egy mondatot a szavakkal!

6. Másold le a közmondásokat, és húzd alá azokat a szavakat, amelyeknek a kiejtése és a helyesírása eltérő!

Kétszer ad, ki gyorsan ad.

Nem tudja a jobb kéz, mit csinál a bal.

Nincs olyan gazdag, ki néha valakire ne szoruljon.

Néma gyermeknek anyja sem érti a szavát.

7. Gyakorold a szavak helyes kiejtését! Hárommal írv mondatot!

üzenjen

maradj

tudta

mesélj

menjen

A SZAVAK JELENTÉSE

1. Nevezd meg egy-egy szóval, amit a rajzokon látsz!

Minden szónak van jelentése.

2. Ugyanezeket a szavakat rajzok nélkül is ki lehet találni. Fejtsd meg, melyik leírás melyik szó jelentését tartalmazza!

- a) lassan mászik, a házát a hátán hordja
- b) hosszú szárú téli lábbeli
- c) vörös színű, lompos farkú tyúktolvaj
- d) meleg téli ruhadarab
- e) barna bundájú vadállat, szereti a mézet

Mindennek, ami körülvesz bennünket, van neve. Szavakkal nevezünk meg az élőlényeket, az élettelen tárgyakat, a cselekvést, a tulajdonságot.

3. Rendezd a betűsört értelmes szavakká!

atszav

nikrdáuslá

remtetész

igákrov

4. Írd ki a szavakat két csoportba a minta szerint!

élőlények

élettelen tárgyak

asztal, ceruza, zsiráf, elefánt, tanár, szivacs, tanuló, számítógép, anya, apa, könyv, tányér, rádió

5. Olvassátok el a szókérdőíven levő szavakat! Olvassátok el őket visszafelé is! Milyen eltérés van a szavak jelentése között?

kos

tál

pék

kék

sav

som

izom

kerék

a) Keressétek meg azt a szót, amelyik nem való a sorba!

6. A rajzon látható gyerekek valamilyen **cselekvést** végeznek. Fejezd ki egy-egy szóval, ki mit csinál, majd írd le a szavakat!

a) Nézd meg még egyszer a fenti rajzot! Az ugrókötelező kislány **vidám**, a másik kislány **szomorú**. Ezek a szavak **tulajdonságot** neveznek meg.

b) Dolgozzatok párban! Fogalmazzátok meg, miért szomorú az egyik kislány!

c) Ti mit tennétek azért, hogy ez a kislány is vidám legyen?

d) Gyűjts négy tulajdonságot jelölő szót!

7. Olvasd el a verset! Írd ki külön oszlopokba a **mi?** és a **milyen?** kérdésre felelő szavakat!

Sárga itt a nyár,
sárga itt a tél,
sárga a kakas,
még a kerítés is
pedig csupa vas –
sárga, sárga minden
és olyan magas.

(Csoóri Sándor)

8. Írd ki a versrészletből a **mi?** kérdésre felelő szavakat úgy, hogy tegyél hozzájuk egy tulajdonságot jelölő szót!

piros alma

Alma, körte, szilva, dió,
Meggy, cseresznye, barack, be jó!
Ám még jobban ízlik neked,
Ha a fáját te ülteted.

(Benedek Elek)

Hány jelentése lehet a szónak?

1. Nevezd meg a képeken látható tárgyakat! Mondj velük egy-egy mondatot!

Ezeknek a szavaknak csak egy jelentése van.

2. Válaszolj a következő kérdésre a képek alapján!

Kinek, minek lehet **nyaka, füle, nyelve, szája, orra**?

3. Dolgozzatok párban! Alkossatok mondatokat a fenti képekről gyűjtött szavakkal!

A nyak, láb, fül, nyelv, száj szavak többjelentésűek.

4. Milyen hasonlóság van az emberi testrészek és a fazék, csizma, cipő részei között?

Két füle van a fazéknak,
mégis süket szegény,
feje van a csizmának, de
nincsen haj a fején.

Nyelve van a cipőnek, de
nem felel a szóra,
s nem érzi az illatokat,
hiába van orra.

(Krecsmáry László)

5. Fejtsd meg a találós kérdést! Milyen többjelentésű szót találtál benne?

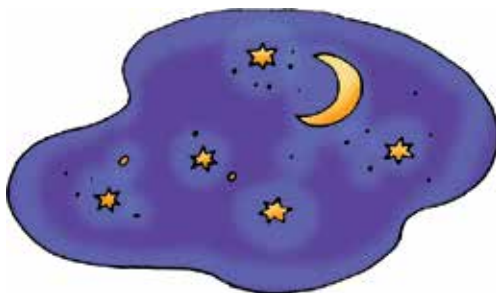
Négy lába van, mégsem jár,
konyhában, szobában áll.

Az azonos alakú szavak

1. Figyeld meg a következő rajzokat! Mondd ki, mit látsz rajtuk!

ég

ég

Ezeknek a szavaknak csak az alakjuk azonos, a jelentésük eltérő.

2. Dolgozzatok párban! Figyeljétek meg, hány jelentése van a következő szavaknak! A kérdések segítségével alkossatok egy-egy mondatot velük!

Mi?

nyúl

szív

Mit csinál?

vár

fal

3. Dolgozzatok párban! Olvassátok el a mondatokat, és kérdezzetek a kiemelt szavakra! Csoportosítsátok a mondatokat a kérdések alapján!

Fáj a **fog**. Erősen **fog**.

Kati cernát **fűz** a túbe. A **fűz** a folyó partján nő.

Ropog a **tűz**. Ildi csatot **tűz** a hajába.

4. Olvasd el a szöveget!

A magyar **nép** a diófát nemzeti fának tartja. Alig van **udvar**, **kert**, ahol **diófa** ne volna. Hatalmasra **nő**, lombkoronájával kiemelkedik a gyümölcsfák közül. **Levelei** nagyok, szép zöld színűek, s ha a **nap** süt rájuk, pompás illat árad belőlük.

a) A kiemelt szavak közül először írd ki az egyjelentésűeket, majd keresd meg a többjelentésű és az azonos alakú szavakat!

b) Magyarázd meg a szavak másik jelentését is!

A rokon értelmű szavak

1. Nézd meg a rajzot! Mi a kukorica neve a ti vidéketeken!

kukorica

tengeri

málé

Ezek rokon értelmű szavak.

**A rokon értelmű szavak jelentése azonos, vagy hasonló: öreg, idős, vén.
Nem mindegy, hogy mikor melyiket használjuk.**

2. Dolgozzatok párban! Keressétek meg azokat a szavakat, amelyek nem illenek az egyes sorokba! Választásotokat indokoljátok meg!

- a) nevet, kacag, mosolyog, boldog
- b) átölel, átemel, átfog, átkarol
- c) virrad, alkonyodik, pirkad, hajnalodik

3. Keressétek meg a szavak rokon értelmű párját a szókártyákon! Írjátok le őket!

ír

sír

szomorúság

néz

szép

lusta

bánat

bámul

rest

bőg

gyönyörű

körmöl

4. Állítsd sorrendbe a következő szavakat az eső erősségétől függően!

zuhog

csepereg

ömlik

szitál

szakad

5. Mondd szebben, színesebben a következő mondatokat! Cseréld ki az egyhangú **megy** szót a szókértákról vett rokon értelműekkel!

A róka a tyúktól felé megy.

A mókusz egyik fártól a másikkra megy.

A kacsa a vízpartra megy.

Az ember ráértősen megy az úton.

A kisfiú apja mellett megy.

Az éhes farkas hazafelé megy.

ballag

lépeget

ugrik

totyog

kullog

settenkedik

6. Dolgozzatok pártban! Olvassátok el figyelmesen a mondatokat! Felcseréltük bennük a rokon értelmű szavakat. Javítsátok ki őket!

A cinkék napraforgómagot *esznek* az ablakpárkányról.

Daniék finom ebédet *majszolnak* az iskolában.

A munkások vacsorára kenyeret, szalonnát, hagymát *csi-pegetnek*.

A gyerekek ebéd után csokoládét *falatoznak*.

7. Gyűjts három rokon értelmű szót a következő szavakhoz!

vidám

szomorú

bátor

beszél

énekel

alszik

8. Melyik szó melyiknek rokona? Írd le őket egymás mellé!

óra

vadállat

kerékpár

pillangó

ragadozó

vekker

lepke

bicikli

9. Mi teszi humorossá a következő mondatokat? Keresd meg a helytelen kifejezést, és cseréld ki odaillővel!

Az öregember botjára támaszkodva ugrándozott hazafelé.

A táltos úgy vánszorgott, mint a szélvész.

A kutya örömeiben megnyálazta gazdája kezét.

A szakács ízletes ebédet kotyvasztott.

A házigazda kedvesen ordibált vendégeivel.

Az ellentétes jelentésű szavak

1. Milyen ellentéteket láatsz a rajzokon? Keresd meg az ellentétes jelentésű szavakat a szókérdőíveken, és írd le!

sír

kicsi

lány

alacsony

öreg

fiatal

nevet

nagy

magas

fiú

2. Töltsd ki a táblázatot ellentétes jelentésű szavakkal!

hegy	?	?	éjszaka
völgy	tűz	nő	?
beszél	?	?	nyit
?	hoz	áll	?
?	jó	?	?
buta	?	lassú	szép

3. Olvasd el a közmondásokat és szólásokat! Írd ki belőlük az ellentétes jelentésű szavakat!

Gazdag pénzzel, szegény ésszel megy előre.

Ki mint vet, úgy arat.

Jobb itthon a fekete, mint máshol a fehér.

Másét ne bánts, magadét ne engedd!

Egyszer lent, másszor fent.

4. Írd ki a találós kérdésekből az ellentétes jelentésű szavakat!

Két vége hideg,
A közepe meleg.

Hideggel jön,
Hideggel megy.

Ki is néz,
be is néz.

5. Írd le a szavak ellentétes jelentésű párját!

keserű

félénk

merész

egészséges

gyenge

vékony

bánatos

hideg

vidám

gyáva

6. Olvasd el a verset!

BÚJÓCSKA

Keskeny út, széles út,
kettő közt egy **csorba** kút.
Ha benézel, jól vigyázz,
rése száz és odva száz,
ha sokáig **kandikálsz**,
virradóra megtalálsz.

Kis dió, nagy dió,
kettő közt egy mogyoró.
Épült bent egy **cifra** ház,
terme száz és tornya száz,
ha sokáig benne jársz,
esztendőre megtalálsz.

(Weöres Sándor)

- a) Keresd meg a versben az ellentétes jelentésű szavakat!
 - b) A kiemelt szavakhoz gyűjts rokon értelműeket!
 - c) Írd ki a versből a **mi?** kérdésre felelő szavakat!
7. Írd ki a meserészletből az ellentétes jelentésű szavakat!

A sirály lejjebb ereszkedett, egészen le, majdnem a legmagasabb fa csúcsáig.

– Mit látsz odafentről? – kérdezte a tüskés hátú sün.

A sirály körülnézett, és így válaszolt a tüskés hátúnak:

– Látom a folyót. Arra feljebb keskenyebb, arra lejjebb szélesebb. Látok egy csomó hegyet. Egyik magasabb, a másik alacsonyabb. Látok ott lejjebb egy nagy rétet. A réten tehének legelésznek.

(Csukás István nyomán)

Tudáspróba

1. Írd le a szókétyákról a szavakat! Húzd alá a kakukktójást! Mondd meg, miért nem illik a sorba!

sok

kevés

öt

tíz

víz

száz

rengeteg

2. Kinek, minek lehet **feje**, **lába**, **foga**? Folytasd a mondatot!

Feje lehet az embernek,

3. Összekeveredtek a háziállatok és a vadon élő állatok nevei. Írd le őket két oszlopba! Milyen kérdéssel tudnál kérdezni rájuk?

róka, macska, bárány, farkas, ló, hiúz, víziló, kecske, őz, mókus, sün, tehén, borz, kutya

4. Oszd két csoportra a következő tulajdonságot jelentő szavakat! Írd is le! Tegyé fel kérdést a szavakhoz! Fűzz magyarázatot a felosztáshoz!

szomorú

vidám

jókedvű

bánatos

bús

boldog

rosszkedvű

kedvetlen

5. Dolgozzatok párban! Határozzátok meg egy szóval a szólások jelentését! A 4. feladat melyik csoportjához sorolnátok a következő szólásokat?

virágos kedve van

majd kibújik a bőréből

madarat lehetne vele fogatni

6. Játsszatok a szavakkal! Dolgozzatok párban!

a) Jussatok el a **láb**tól a **kéz**ig egy-egy betű megváltoztatásával!

b) Hány szó fér bele a **televízió**ba?

7. Alkoss ellentétes jelentésű szópárokat!

szűk

elnéző

zajos

tágas

szigorú

csendes

8. Olvasd el a szöveget! Írd ki belőle a rokon értelmű szavakat!

Én sok mindent tudok, ha akarok.

Ma éppen azt játszom, hogy zajt csapok.

Dübörgök, kattogok, zakatolok, azt játszom, hogy vonat vagyok.

Csipogok, fütyülök, csivitelek, mert én most énekes rigó leszek.

Csámcsogok, habzsolok, nyalakodok, mert én most éppen malac vagyok.

Dudálok, berregek, kanyarodok, azt játszom, hogy én autó vagyok.

Köhögök, tüszögök, szipákolok, azt játszom, hogy szörnyen náthás vagyok.

És most egy nagyot hallgatok, mert azt játszom, hogy hal vagyok.

(Marék Veronika nyomán)

a) Mondd meg, hogy a lemásolt szavak cselekvést vagy tulajdonságot fejeznek-e ki!

b) Alkossatok csapatokat, és utánozzátok a szövegben található zajokat!

9. Olvasd el a verset!

Pattog a rőzse, szikra száll,
csillagokig meg sem áll;
fölcsap a láng magosra,
a bográcsot nyaldossa;
kiskanál, nagykanál,
fortyog, pöfög a lekvár.

Ha a bőre göndörödik,
kunkorodik,
pöndörödik,
és megáll
benne a nagykanál:
megfőtt a szilvalekvár.

(Pákolitz István)

a) Húzd alá a rokon értelmű szavakat! Milyen kérdést tudsz feltenni hozzájuk?

b) Írd ki azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van!

c) Kérdezd meg a szüleidtől, nagyszüleidtől, hogyan főzték régen a szilvalekvárt! Meséld el osztálytársaidnak!

A MONDAT

1. Nézd meg a rajzot, majd takard le, és próbáld felsorolni, hogy mit láttál rajta! A társad ellenőrizze!

- Soroljátok fel az állatok neveit!
 - Mondjátok el, ki mit csinál a képen!
 - Alkossatok egy-egy mondatot a képről, és írjátok le!
2. Olvasd el a szókétyákon levő szavakat! Alkoss belőlük két mondatot!

az

foci

udvar

Dani

ruha

szoba

a

vasal

anya

- Milyen betűvel kezdted a mondatot?
- Milyen írásjelet tettél a végére?

Nekünk a következő mondatokat sikerült összeállítanunk:

Dani az udvaron focizik.

Anya ruhát vasal a szobában.

Mindkét mondat egy-egy kijelentés.

**A mondat szavakból áll. A szavak gyakran toldalé-
kot kapnak a mondatban.**

**Írásban nagybetűvel kezdjük a mondatot, a végére
pontot (.), kérdőjelet (?) vagy felkiáltójelet (!) teszünk.**

3. Dolgozzatok párban! Bővítsétek a következő mondatot a szóká-
rtyákon levő szavakkal! Mindig csak egy szóval bővítsétek a mondatot!

Bence fut.

reggel

parkban

füves

kutyájával

a) Mondjátok el, mi újat tudtatok meg Bencéről egy-egy szó betol-
dásával!

b) Milyen kérdésre felelnek a szókárttyákon levő szavak?

c) Alkossatok ti is mondatpiramist a fenti minta szerint!

4. Figyeljétek meg, mit fejeznek ki a következő mondatok! A válasz-
hoz használjátok a szókárttyákat!

Melegen süt a nap.

Gyertek fürödni!

De jó meleg a víz!

Kinél van úszógumi?

Bárcsak holnap is jó idő lenne!

felszólítás

óhaj

közlés

kérdés

felkiáltás

5. Egészítsd ki a mondatokat **mit?** vagy **mit csinált?** kérdésre felelő
szavakkal!

Tegnap kaptam egy _____ .

A barátommal _____ ettünk.

Nem szeretem a _____ .

Kati otthon sokat _____ a szüleinek.

Matyi _____ a helyét a buszon.

Az állatvédő kiengedte a _____ a kalitkából.

A kutyánk egész éjjel _____ .

A kijelentő mondat

1. Másold le a verset! Számold meg, hány mondatból áll!

Méh gyűjti már a mézet.
Ünnepel a természet.
Erdő-mező muzsikál.
Nincs szebb hónap májusnál.

(Tamkó Sirató Károly)

a) Mondd meg, milyen betűt írtál a mondat elején! Milyen írásjel van a mondat végén?

b) Melyik évszokról szól a vers?

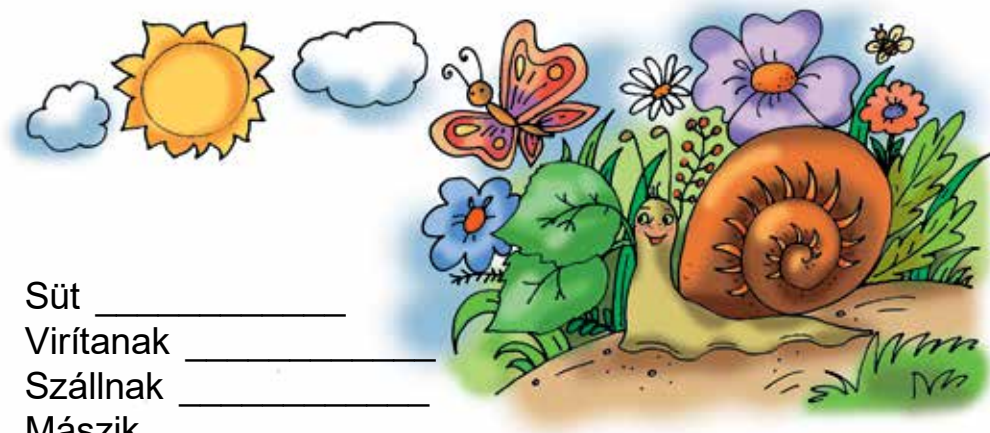
c) A vers melyik mondatában találkozunk a tavaszi hónap nevével?

A fenti mondatok kijelentő mondatok.

A kijelentő mondattal közlünk vagy megállapítunk valamit.

A kijelentő mondat végére pontot teszünk.

2. Fejezd be a rajzok alapján a megkezdett mondatokat!

Süt _____

Virítanak _____

Szállnak _____

Mászik _____

a) Mondd el, mit láatsz a fenti képen!

b) Írd le a minta alapján, milyen színűek a megnevezett dolgok!

A fű zöld.

3. Olvasd el a következő szöveget! Figyeld meg a mondatvégi írásjeleket!

Áprilisban javában építkezik a csuszka. A kiszemelt odú azonban bővebb a kelleténél. Egy seregélypár is szeretné birtokába venni. A csuszkapár ezért ragadós sárral saját testméretére szűkíti le a bejáratot. A sár rövidesen megszárad és biztos védelmet nyújt minden betolakodó ellen. A madarak az odú mélyére száraz leveleket hordanak.

- a)** Számold meg, hány mondatból áll a szöveg!
 - b)** Válaszolj az alábbi kérdésekre a szöveg alapján kijelentő mondatokkal!
 - 1.** Melyik évszakban építkezik a csuszka?
 - 2.** Melyik madárral vetekszik a kiszemelt lakhelyért?
 - 3.** Mivel szűkíti le a csuszkapár az odú bejáratát?
 - 4.** Mivel bélelik ki a madarak az odút?
 - c)** Írd ki a mondatokból azokat a szavakat, amelyekben hosszú **í** és **ú** betű van! Jegyezd meg a helyesírásukat!
 - d)** Készíts szócikket a csuszkáról az internet segítségével!
- 4.** Bontsd a verset kijelentő mondatokra! Írd le a füzetedbe!

Kora reggel talpon vagyok,
kis kertembe kiszaladok,
várnak énrám a virágok,
rózsák, szegfűk, tulipánok.

(Zelk Zoltán)

- a)** Olvasd fel azokat a szavakat, amelyek rímelnek!
- b)** Írd le a vers négy leghosszabb szavát szótagolva!
- c)** Írd ki a versből a **mik?** kérdésre felelő szavakat!

A kérdő mondat

1. Olvasd el a verset! Hány mondatból áll? Milyen írásjelek vannak a mondatok végén?

Tudod, mi a virág?

A földnek jósága.

Tudod, mi a jóság?

A lélek virága.

(Petőfi Sándor)

- a) Írd ki azokat a mondatokat, amelyek végén kérdőjel van!
- b) Alakítsd át a vers mondatait a minta alapján!

Mi a virág, tudod-e? A virág _____.

**A kérdő mondattal kérdezzünk, érdeklődünk.
A kérdő mondat végére kérdőjelet teszünk.**

2. Ismerkedj meg az alábbi kérdezgetővel! Állapítsd meg, milyen mondatfajták vannak benne!

- Miből van a pántlikád?
- Hajnal pirosából.
- Miből szőtték a ruhád?
- Kék ég bársonyából.
- Miből van a köténykéd?
- Havasok havából.
- Hát te magad miből vagy?
- Mezők harmatából.

(Kányádi Sándor)

- a) Írd ki azokat a szavakat, amelyek **-ból** toldalékot kaptak!
- b) Olvassátok el a kérdezgetőt szereposztásban!

3. Alkossatok kérdő mondatokat az alábbi kérdőszókkal! Írjátok le ezeket a mondatokat, majd válaszoljatok rájuk kijelentő mondatokkal!

Hol? Milyen? Kivel? Miért?

4. Dolgozzatok párban! Alkossatok mondatokat a képekről a szó-kártyákon levő szavak segítségével!

mászik

rét

odú

szed

játszik

- a) Adj nevet a kislánynak és a kutyusoknak is!
- b) Mondd meg, milyen színűek a virágok!
- c) Tegyetek fel kérdéseket a fenti képhez! Írjátok le őket!

5. Olvasd el figyelmesen a versrészletet! Milyen mondat a vers címe? Milyen a többi mondat?

Mi van a szobában?

A szobában van az ágy,
és az ágyban van az álom.
Párna úszik nagy folyón,
máris túl van hét határon.

(Nemes Nagy Ágnes)

- a) Meséld el, mi van a te otthoni szobádban!
- b) Kérdezd meg ugyanezt osztálytársaidtól is!
- c) Alkoss a vers címéhez hasonló kérdéseket!

6. Az alábbi kérdéseket beszéljétek meg egymással, és válaszoljatok rájuk!

Mi van az utcátokban?

Mi van az iskolában?

Mi van az osztályban?

A felszólító mondat

1. Olvasd el, hogyan tanította Tökmag Micu macskát!

Tökmag cicaiskolát nyitott.

– Rajzolj, Micu!

De Micu, a szürke macska, csak bámult Tökmagra.

– Énekelj, Micu!

De Micu hallgatott.

– Tornázz, Micu! Ugorj!

De Micu csak hasalt a földön.

– Moss kezet, Micu, ebédelünk!

Micu dühösen kapálódzott a vízcsapnál.

– Jó étvágyat, Micu! Egyél szépen késsel, villával!

Micu nem bírta tovább a cicaiskolát, elfutott.

(Marék Veronika)

- a) Milyen írásjelek vannak a mondatok végén?
- b) Írd ki a felkiáltójeles mondatokat!
- c) Írd ki azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van!

A felszólító mondat kérést, parancsot, tanácsot, vagy tiltást tartalmaz. A végére felkiáltójelet teszünk.

2. Folytasd a kérdésre adott válaszokat írásban!

Mire szólította fel Tökmag Micut?

Arra, hogy rajzoljon.

Arra, hogy _____

Arra, hogy _____ és _____

Arra, hogy _____

Arra, hogy _____

- a) Mondd el, te mire tanítanád Micut!
- b) Másold le a mondatokat! Tedd ki a végére a megfelelő írásjelet!
- c) Írjátok ki a történetből a **mit csinált?** kérdésre felelő szavakat!

3. Olvasd el a verset! Írd ki belőle a felszólító mondatokat!

Jó reggelt! Jó napot!
Szóló szegfűk, szóljatok!
Ébredjetek, violák!
Nyuszi keltse a fiát!
Gyöngye harmat cseperész,
erdő-mező csupa méz.
Rigó rikkant fényeset,
szőlő sóhajt édeset.
Lomb cicázik, szellő száll,
álmos szúnyog sírdogál...

(Dénes György)

a) Figyeld meg a vers első sorát! A köszönés után mindig felkiáltójelet teszünk.

b) Írd ki azokat a szavakat, amelyeknek a kiejtése eltér a helyesírástól! Ejtsd helyesen ezeket a szavakat!

c) Írd ki külön oszlopba a **mi?** és a **mit csinál?** kérdésre felelő szavakat!

d) A vers utolsó mondatából alkoss három felszólító mondatot!

4. Olvasd el a verset! Mondd meg, milyen mondatfajtákból áll!

Mit szeretek?	Zöld erdőben
Játszani.	mi rohan?
Fűből ki sem	Én jártatom
látszani.	a lovam.

Gyí te, gyí!

(Szűcs Imre)

a) Keresd ki a versből azokat a szavakat, amelyeknek a helyesírása eltér a kiejtésétől! Írd le ezeket a szavakat szótagolva!

5. Írd ki a kiszámolóból a felszólító mondatot! Mondj te is hasonló kiszámolókat!

Fű, fű, fű,
szép zöld fű.
Eredj ki, te zöldfülű!

Az óhajtó mondat

1. Olvassátok el a szöveget! Ügyeljete a párbeszéd helyes hangsúlyozására!

A szép hangú fülemüle irigykedve nézte a nádirigó fészket, és azt mondta:

– De jó lenne, ha én is ilyen fészket tudnék építeni a fiókáimnak!

A nádirigó így sóhajtott:

– Bárcsak úgy tudnék dalolni, mint te!

- a) Írd ki, milyen vágyai, óhajai vannak a történet szereplőinek!
- b) Dolgozzatok párban! Folytassátok a történetet párbeszédés formában!

**Az óhajtó mondattal kívánságunkat, óhajunkat, vágyainkat fejezzük ki.
Az óhajtó mondat végére felkiáltójelet teszünk.**

2. Alkoss mondatokat a szókártyán levő szavakból! Tedd ki a mondatvégi írásjeleket!

kirándul

lenne

jó

de

jó

lenne

bárcsak

idő

holnap

születésnapom

bicikli

úgy

egy

szeretnék

3. Dolgozzatok párban! Beszélgetsetek kívánságaitokról, vágyaitokról! Hármat írjatok be a füzetbe!

4. Mely mondat fejez ki érdeklődést, óhajt, parancsot?

Bárcsak elállna estére az eső!

Ne nyúljatok a virágokhoz!

Hány órakor kezdődik az előadás?

5. Dolgozzatok párban! Alkossatok óhajtó mondatokat a képről!

6. Olvasd el, mire vágyik a vers szereplője!

De szeretnék gazdag lenni,
Egyszer libasültet enni,
Jó ruhába járni, kelni,
S öt forintér kuglert venni.

(József Attila)

kugler: édes sütemény

7. Dolgozzatok párban! Próbáljatok a fentihez hasonló verset írni vágyaitokról!

8. Olvasd el a szöveget! Írd ki belőle az óhajtó mondatokat!

Malacka elfoglalta Zsebibaba helyét Kanga zsebében. Kanga úgy tett, mintha nem vette volna észre, és három nagy ugrással eltűnt szem elől.

Micimackó utánabámult.

– Bár én is tudnék ekkorát ugrani! – gondolta irigyen.

Malacka azonban, aki erősen rázkódott Kanga zsebében, ezt kívánta:

– De jó lenne, ha Kanga nem tudna ekkorákat ugrani!

A felkiáltó mondat

1. Olvasd el a versrészletet! Figyeld meg, milyen érzést fejez ki az első mondat!

Mennyi fényes, szép madár!
Nem tudod, hogy merre száll
Honnan jönnek
– Nem tudom.
Merre mennek
– Nem tudom.
Égre, földre, vízre szállnak
Nádba bújnak
– Nem tudom.

(Nemes Nagy Ágnes)

- a) Állapítsd meg, milyen írásjel hiányzik a mondatok végéről!
- b) Másold le a mondatokat a kitett írásjelekkel együtt!
- c) Mondd meg, milyen mondat az, amelynek kérdőjel van a végén!

A első mondat felkiáltó mondat. Ez a mondat csodálkozást, meglepődést fejez ki.

A felkiáltó mondattal érzéseinket fejezzük ki: örömet, fájdalmat, meglepődést, ijedtséget, csodálkozást. A felkiáltó mondat végére felkiáltójelet teszünk.

2. Másold le a mondatokat! Mondd el, milyen érzéseket fejeznek ki!

Hű, ez veszélyes volt!
Jaj, de megütöttem a lábam!
De megijesztettél!
Ó, de szépek ezek a virágok!
Végre itt a tavasz!
De jó meleg van ma!

3. Alkoss felkiáltó mondatokat! Mondataid fejezzenek ki fájdalmat, meglepődést, ijedtséget, csodálkozást!

4. Olvasd el a verset! Milyen nagy titkot közöl a tyúk a többi állattal?

– Kot-kot-kot, nagy titkot mondhatok!

– Csip-csip-csip, ugyan mit?

– Háp-háp-háp, mondjad hát!

– Gá-gá-gá, esküdj rá!

– Kár-kár-kár, halljuk már!

– Mek-mek-mek, ne ijessz meg!

– Be-be-be, ki vele!

– Vak-vak-vak, nékem csak!

– Mú-mú-mú, szomorú!

– Kot-kot-kot, leltem egy kukacot!

(*Szilágyi Domokos*)

5. Dolgozzatok párbán! Számoljátok meg, hány mondatból áll a fenti vers!

a) Írjátok ki a felkiáltó mondatokat! Mondjátok meg, mit fejeznek ki!

b) Keressétek meg a felszólító mondatokat is! Olvassátok fel őket!

c) Mondjátok meg, hogy nevezzük azt a mondatot, amelynek a végén kérdőjel van!

d) Számoljátok össze a versben szereplő állatokat! Írjátok le egymás után a nevüket, majd próbáljátok meg minél többet felsorolni emlékezetből!

e) Írj mondatokat a versben szereplő állatokról a minta szerint!

A tyúk kotkodácsol.

6. Olvasd el a versrészletet!

Erdő, erdő rengeteg,

Mennyi kincset rejteget!

Ez a csepp víz kincset ér,

Nem adnám most semmiér.

(*Benedek Elek*)

a) Írd ki belőle a felkiáltó mondatot!

b) Mondd meg, milyen érzést fejez ki!

c) Írd ki a **mi?** kérdésre felelő szavakat!

Tudáspróba

1. Egészítsd ki a mondatokat a szókérttyákon levő szavakkal! Tedd ki a mondat végére az írásjeleket is!

Az olvasás hasznos _____

Szereted az érdekes _____

Minden _____ hasznos lehet

A _____ szóló könyveket is kedvelem
_____ is járok

meséket

időtöltés

természetről

könyvtárba

könyv

2. Készíts a következő mondatból mondatpiramist! A mondatokat írd le a füzetedbe!

Zsófi olvas.

a) Bővíts minden mondatot egy újabb szóval!

b) Alkoss kérdéseket a szavakhoz!

3. Írj felszólító mondatokat az utcai viselkedéssel kapcsolatban!

Ne szemetelj!

4. Melyik mondatfajtában szerepelnek az alábbi szavak?

kijelentő

kérdő

óhajtó

felszólító

felkiáltó

bárcsak

ó

milyen?

ki?

hol?

Hű, de

5. Írd ki a mondókából a felszólító mondatokat!

Lepke, lepke, szállj le!

Szállj le a kezemre!

Mézem is van, cukrom is,

Válogathatsz benne.

a) Állapítsd meg a harmadik mondat fajtáját is!

b) Olvasd fel azokat a szavakat, amelyeknek kiejtése eltér a helyesírástól!

6. Olvasd el az alábbi meserészletet!

A vakondoknak fájt a foga, és fel-alá sétált a szigeten. Úgy gondolta, hogy séta közben majd csak elterelődnék gondolatai a fájós fogáról.

Ekkor találkozott a mókus-ikkal.

– Csak nem a fogad fáj? – kérdezték a mókusok, majd egymás ellen osztogatták a tanácsokat a vakondoknak.

– Vegyél vizet a szádba! – mondta az egyik.

– Köpd ki a vizet a szádból! – mondta a másik.

– Kösd be lapulevéllé! – mondta az egyik.

– Azonnal vedd le a lapulevelet! – mondta a másik.

– Tedd rá a tenyeredet! – mondta az egyik.

– Vedd le róla a tenyeredet! – mondta a másik.

Nem csoda, hogy szegény vakondok azt sem tudta, hol áll a feje.

(Csukás István nyomán)

a) Keresd ki a kijelentő, kérdő és felszólító mondatokat!

b) Adj te is néhány tanácsot a vakondoknak!

7. Dolgozzatok párban! Alkossatok kérdő mondatokat az alábbi szavakkal, és válaszoljatok is rájuk!

Ki?

Hol?

Mikor?

Hová?

Kivel?

Mivel?

8. Olvassátok el a következő verset szereposztásban! Mondjátok meg, milyen mondatfajtaikat találtok benne!

– Te kis juhász, merre méysz?

– Merre nyájam legelész.

– Hát a nyájad merre jár?

– Ahol zöld füvet talál.

– Hallod-e, te kis juhász,
ha farkas jó, mit csinálsz?

– Megmarkolom a botom,
s a farkast megugratom.

(Kányádi Sándor)

A SZÖVEG

1. A tréfás kedvű rajzoló összekeverte a következő képeket! Melyik mese jut eszedbe a képekről?

- Állapítsd meg a képek helyes sorrendjét!
- Meséld el, mi történik a képeken!
- Írj mindegyik képről egy-egy mondatot!
- Olvasd el a leírt mondatokat! Figyeld meg, kapcsolódnak-e egymáshoz a mondatok! Ha nem, alakítsd át őket úgy, hogy a mondatok összefüggjenek egymással.

Az összefüggő mondatok szöveget alkotnak.

2. Olvasd el a szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

A szakemberek becslése szerint naponta újabb és újabb állatfajok pusztulnak ki az ember tevékenysége miatt.

Legfőbb veszélyt számukra élőhelyük elpusztítása jelenti. A növények kipusztítása a tőlük függő állatok életét is lehetetlenné teszi, hiszen egyes növényfaj táplálékul, bújóhelyül szolgál sokféle állat számára.

Napjainkban a környezetszennyezés is fenyegeti az állatok egészségét, életét. A járművek kipufogógázai, a vegyszerek mértéktelen használata, a rengeteg szemét veszélyt jelent a természetre.

1. Miért pusztul ki egyre több állatfaj? Melyik válasz helyes?

- mert nincs mit enniük
- mert az ember elpusztítja élőhelyüket

2. Mi jelenti a legfőbb veszélyt az állatok számára?

3. Mit jelentenek az állatok számára a növények? Olvasd fel a szövegből!

4. Sorold fel, mi fenyegeti még napjainkban az állatok életét?

5. Beszéljétek meg, mit tehetünk azért, hogy ne pusztuljanak ki az egyes állatfajok!

3. Mondd el, mit látsz a képeken!

1. Egy kislány...

2. Egy faágban megbotlik és...

3. Láta ezt egy kisfiú, és...

4. A két gyerek...

a) Adj címet a történetnek!

b) Folytasd a képek alatti mondatokat! Ügyelj rá, hogy a mondatok kapcsolódjanak egymáshoz!

c) Játsszátok el a kislány és a fiú találkozását! Alkossatok párbeszédet!

d) Mi a véleményed a fiú cselekedetéről?

e) Előfordult-e veled, hogy segítettek rajtad vagy te segítettél másokon? Meséld el!

4. Dolgozzatok párban! Olvassátok el a találós kérdést! Számoljátok meg, hány mondatból áll! Fejtsétek meg a mondatok jelentését!

Van egy fa.
Annak van négy ága.
Minden ágán van három fészek.
Minden fészekben van négy madár.
Minden madárnak van hét tojása.
Minden tojásból huszonnégy fióka kél.

a) Másoljátok le a mondatokat, és írjátok utánuk zárójelben a megfejtést!

Van egy fa. (év)

b) Mi történne a találós kérdéssel, ha kihagynánk belőle egy mondatot? Lenne-e értelme? Mondd el a véleményedet!

c) Az utolsó kérdéseknél kérj segítséget a felnőttektől!

d) A találós kérdések megfejtéséhez segítséget nyújtanak a szóközön levő szavak. Keresd meg a helyes válaszokat!

nap

év

hónap

évszak

hét

óra

A találós kérdés mondatai egymáshoz tartoznak, azaz összefüggenek egymással.

5. Figyeld meg a négy rajzot! Melyik mesét juttatja eszedbe?

1. Mondd el a mesét úgy, hogy fűzd bele a következő mondatokat is!
 - a) Már nagyon éhesek voltak, amikor az út mentén találtak egy nagy kerek sajtot.
 - b) Addig vitakoztak, míg végül összeverekedtek.
 - c) Megkérték, hogy ossza kétfelé a sajtot.
 - d) A két medvebocs hoppon maradt.
2. Adj címet a mesének!
3. Dolgozzatok párbán! Adjátok elő a kismedvék vitáját!
4. Mi a véleményetek a bocsok viselkedéséről? Beszéljétek meg!
5. Mi a véleményetek a róka viselkedéséről?
6. Fogalmazzátok meg a mese tanulságát!
7. Magyarázzátok meg a közmondások jelentését!

Két okos megérti egymást, két bolond összevész.

Kár után késő a bánkódás.

Milyen címet kaphat a szöveg?

1. Olvasd el a történetet!

Élt egyszer a kamrában egy ravasz és óvatos kisegér. Még a kamra őrének, a kegyetlen kandúrnak is túljárt az eszén. Amikor a kandúr lecsapott rá, és be akarta kapni, arra kérte, hadd mondja el neki legkedvesebb meséjét. A kíváncsi kandúr teljesítette a kisegér kérését. A kisegér a következő mesét adta elő...

Mire a macska észbe kapott, a kisegér besurrant a lyukba.

a) Dolgozzatok csoportokban! Találjatok ki a történethez egy olyan mesét, amely elnyerhette volna a macska tetszését is!

b) Hallgassátok meg a csoportok meséjét, válasszátok ki a legérdekesebbet!

c) Válasszátok ki a felsorolt címek közül azt, amely legjobban illik a meséhez! Válaszotokat indokoljátok meg!

Többet ésszel, mint erővel

A kandúr és az egér

A ravasz kisegér

A hoppon maradt kandúr

A mese hatalma

A kisegér szerencséje

A jó cím összefoglalja a szöveg tartalmát.

A cím utalhat: az eseményre,
az esemény idejére,
az esemény szereplőire,
a szereplők tulajdonságaira.

A cím állhat egy vagy több szóból, vagy lehet teljes mondat.

2. Dolgozzatok csoportban! Válasszatok ki az olvasókönyvetekből négy mesecímet!

- a)** Figyeljétek meg, mire utalnak a címek!
 - b)** Vitassátok meg, hogy találóak-e a címek!
- 3.** Olvasd el a mesét! Adj neki címet!

A kis Bodri kutya csontot talált. Büszkén ment vele hazafelé. Útközben egy patakhoz ért.

Keskeny híd vezetett át rajta. A híd közepe táján belenézett a vízbe. Ott látott egy másik kutyát. Annak is csont volt a szájában.

Bodri rámordult: – Add ide azt a csontot!

Ám ahogy kinyitotta a száját, a csont belepottyant a patakba.

- a)** Mondd el egy mondatban a mese tartalmát!
- b)** Mit látott valójában Bodri, amikor belenézett a vízbe?
- c)** Hogyan veszítette el a csontot? Olvasd fel azt a mondatot, amely választ ad a kérdésre!
- d)** Mire utal a mese címe, amit adtál neki?
- e)** Keresd meg a szövegben a szókétyákon levő szavak rokon értelmű megfelelőit!

gőgösen

szűk

kitátotta

beleesett

f) Válaszd ki azokat a tulajdonságokat, amelyek jellemzőek Bodri kutyára! Írd le ezeket a szavakat!

jószívű

erőszakos

telhetetlen

adakozó

gondatlan

előrelátó

kapzsi

barátságos

vigyázatlan

engedékeny

ellenséges

megfontolt

A bekezdés

1. Ismerkedj meg a békákról szóló szöveggel!

Miért hasznos a béka?

(1) A tavak, a mocsarak partján, a nedves réteken, a kertekben többféle béka él. Ha mindenki ismerné életüket, bizonyára nem pusztítanák, kínoznák őket olyan sokan.

(2) A béka tápláléka az a sokféle ugró, repülő rovar, mászkáló csiga, amely az embernek olyan sok kárt okoz. Kidülledt, nagy szemével türelmesen lesi zsákmányát. Hatalmas szájjával, kicsapódó, ragadós nyelvvel ügyesen kapdossa őket. Amit egyszer megcéloz, ritkán hibázza el. Izmos, hosszú hátsó lába segítségével méteres ugrásokra is képes.

Sok pusztítójától, mint például a sikló, a gólya, no meg az okatlan gyermek, sokszor a színe menti meg. Ha meglapul, nehéz észrevenni.

Télen a békák az iszapba vagy a kövek alá rejtőznek, és átalusszák a telet.

A békák a vízbe rakják petéiket. A petékből kikelő poronykok nem hasonlítanak szüleikhez. Ebihal a nevük. Sokáig fejlődnek, lassan alakulnak békává, s csak akkor hagyják el a vizet.

A békák senkit sem bántanak, kárt nem okoznak, csak hasznot hajtanak.

1. Számold meg, hány elkülöníthető részből áll a szöveg! (Az első két részt megszámoztuk.)

Ezeket a részeket **bekezdéseknek** hívjuk.
A bekezdések eleje beljebb kezdődik, mint a többi sor.

2. Olvassátok fel a bekezdéseket láncolvasásban!
3. Mit tudtál meg a békáról a 3. bekezdésből?
4. Folytasd a következő mondatot írásban!

A békák senkit sem...

5. Dolgozzatok párban! A szöveg alapján válaszoljatok a kérdésekre! Melyik bekezdésben van szó arról, hogy a béka

- a) hogyan táplálkozik?
- b) hol tölti a telet?
- c) hasznos-e vagy káros?
- d) hogyan szaporodik?
- e) hol él?

6. Egészítsd ki a fenti szöveg alapján a hiányos mondatokat, és írd be őket a füzetbe!

A béka sokféle ugráló, repülő _____ral és mászkáló _____val táplálkozik.

Zsákmányát ragadós _____vel kapja el. Izmos, hosszú _____val hatalmasakat ugrik. Fő ellensége a _____és a _____. Télen az _____ba vagy a kövek alá rejtőznek. A békaporontyoknak _____a nevük.

2. Dolgozzatok párban! Alkossatok szöveget a képről a szókértéken levő szavak segítségével! Adjatok címet a szövegnek!

ajándékok

torta

játék

csokoládé

lufi

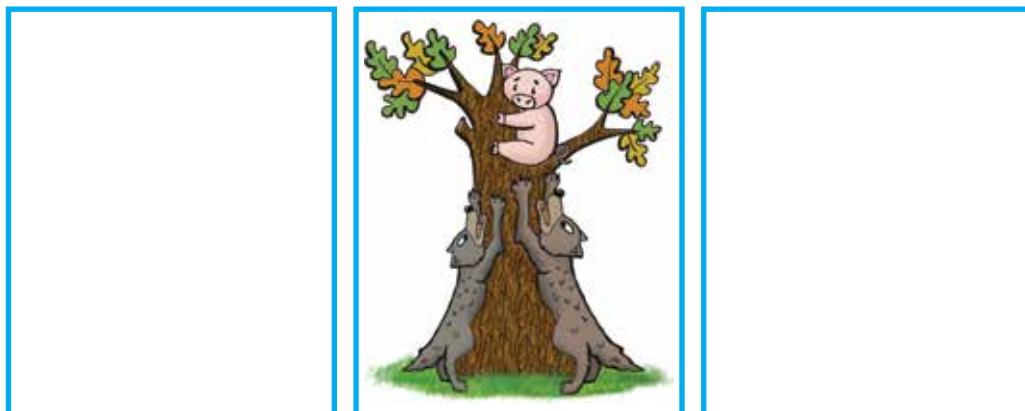
üdítő

virágcsokor

gyerekek

könyv

Hogyan épül fel a szöveg?

1. Meséld el, mit látsz a képen! Melyik mesét juttatja eszedbe?

a) Mondd el a mese elejét!

b) Mondd el a mese végét!

2. Ismerkedj meg az alábbi olvasmánnyal, és válaszolj az utána következő kérdésekre!

Egy kiadós nyári záporban rengeteg esőcsepp hullik a felhőből.

A sűrű erdőben ennek a víznek egy jó része nem ér le azonnal az avarra, mert a falevelek felfogják, s a fatörzsön is csak lassan csordogál lefelé. Eső után sokáig csöpög még az erdő. A moha és a talaj a víz legnagyobb részét elnyeli, és sokáig nedves marad.

Ha a kertre hull a zápor, szintén sok víz jut a talajba, de ha túl nagy volt az eső, a föld nem tudja nyomban beszívni. A fölösleg tócsákba gyűlik, a sarat esetleg belemossa az eső az árkokba, patakokba.

(Vásárhelyi Tamás)

a) Szöveg-e amit elolvastál? Mi bizonyítja ezt?

b) Számold meg, hány bekezdésből áll!

c) Adj címet a szövegnek!

d) Mondd rokon értelmű szóval!

rengeteg

elnyeli

nedves

hull

zápor

fölösleg

3. Olvasd el a mesét!

A beszélő barlang

Élt egyszer egy vérengző oroszlán az erdőben. Már mind kipusztította az erdőből a vadakat, csak a róka maradt életben. Nagy éhségében az oroszlán elhatározta, hogy vele is végez. Elrejtőzött a róka barlangjában, és várta a kedvező alkalmat.

De a ravasz róka észrevette a barlangba vezető oroszlánnyomokat. Ezért hát cselhez folyamodott. Torkaszakadtából kiabálni kezdett:

– Hahó, barlang! Hahó, barlang!

Aztán elhallgatott. S merthogy senki sem válaszolt, mondta:

– Ejnye, ejnye, úgy látszik, elfelejtetted az ígéretedet, hogy mikor hazajövök, felelsz nekem, és behívsz. Hát jó, ha nem hívsz, más barlangot keresek magamnak.

Ekkor az oroszlán ...

(*Benedek Elek nyomán*)

1. Számold meg, hány bekezdésből áll a mese!
2. Keresd meg a mese bevezető részét!
3. Dolgozzatok párban! Írjatok befejezést a történethez!
4. Válasszátok ki a rókára és az oroszlánra jellemző tulajdonságokat a szókérdőívekről!

róka

oroszlán

ravasz

vérengző

alattomos

óvatos

kegyetlen

furfangos

előrelátó

ostoba

5. Milyennek tartod a mese címét?
 - a) Lehetne jobb is.
 - b) Nincs kapcsolatban a mese tartalmával.
 - c) Találó, mert visszatükröződik benne a mese tartalma.
6. Írd ki a fenti meséből azokat a szavakat, amelyekben **ő** betű van! A szavak végén karikázd be az **ő** betűket!

Tudáspróba

1. Olvasd el a következő történetet!

Egyszer Jóska egy árva mókuskölyköt talált a parkban. Felvette, és hazavitte. Elhatározta, hogy felneveli. Otthon aztán törni kezdte a fejét, mivel etesse a gyámoltalan kismókust. Szerencséjére macskájuknak épp akkor születtek kismacskái. Jóska gondolt egy merészet, és ...

- a) Adj címet a történetnek!
- b) Írj hozzá befejezést saját elképzelésed szerint!

2. Olvasd el az alábbi szöveget, majd végezd el a feladatokat!

A fák nem fáznak. Úgy legalább nem, ahogy az állatok, emberek. Nem vacognak, nem dideregnek. Nem fáj nekik a hideg, ha belepusztulnak sem.

A mi fáink ritkán is pusztulnak bele a télbe. A kényesebb gyümölcsfák, mint amilyen a diófa, a mandula – könnyen kifagynak a kemény teleken, kivált a csemeték. A bükkfák, a tölgyfák, a fenyőfák állják a hideget. Kevésbé bírják, ha annyi víz lenne a törzsükben, ágaikban, mint tavasztól ősziig.

(Varga Domokos nyomán)

1. Adj címet a szövegnek!
2. Mondd meg, hány bekezdésből áll!
3. Döntsd el a szöveg alapján, igaz-e vagy hamis az állítás!
 - a) A fák is fáznak.
 - b) A fáknak nem fáj a hideg.
 - c) A diófa és a mandulafa könnyen kifagy.
 - d) Ha sok víz lenne a fák törzsében, akkor kifagynának.
4. Nevezd meg azokat a fákat, amelyek állják a hideget!

3. Olvasd el a szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

Este a legjobb, mert este végre mindenki itthon van: anyu, apu, nagymama, nagypapa, Micike meg én. Esténként még Vera néném is eljön hozzánk.

Ilyenkor lehetne a legjobban játszani. Játszhatnék anyuval, apuval, nagymamával, nagypapával, Vera nénémmel. Csak Micikével nem, mert ő még kicsi.

Mégsem játszik velem senki. Anyu Micikét eteti. Hiszen ő még nem tud egyedül enni. Apu villanyt szerel. Tudniillik valaki már megint kicsapta a biztosítékot. Nagypapa megöntözi a virágokat. Legfőbb ideje, hogy valaki megöntözze őket. Nagymama vacsorát főz. Ugyanis mindannyian éhesek vagyunk. Vera néném egy vastag könyvből tanul. Aki nem tanul, az buta marad. Csak velem nem játszik senki.

(Janikovszky Éva nyomán)

1. Adj címet a történetnek!
2. Számold meg, hány bekezdésből áll a szöveg!
3. Sorold fel, kikről van szó a mesében!
4. Miért várja a gyerekek az estét?
a) mert álmos **b)** mert mindenki otthon van
5. Írd ki a 2. bekezdésből, kivel játszhatna a gyerekek!
6. A kiírt szavakban karikázd be a **-val**, **-vel** toldalékot!
7. Válaszolj a következő kérdésekre!

Ki öntözi a virágokat?

a) Vera **b)** nagypapa **c)** Micike

Ki főzi a vacsorát?

a) anya **b)** apa **c)** nagymama

Mivel foglalkozik Vera?

a) süt **b)** tanul **c)** vasal

8. Olvasd fel a 3. bekezdésből, ki miért nem játszik a történet szereplőjével!

9. Dolgozzatok párban! A 3. bekezdés alapján alkossatok óhajtó mondatokat a minta szerint!

Bárcsak játszana velem anyu!

10. Írd be a füzetedbe a **mit?** kérdésre felelő szavakat!

ÉV VÉGI ISMÉTLÉS

1. Olvassátok el az alábbi szavakat! Figyeld meg, mely betűk változtatják meg a szavak értelmét!

kar	méz	tesz	tó
kár	néz	vesz	tő
kör	réz	lesz	tű

- a) Mely oszlopokat tudnád még bővíteni?
b) Írj mondatokat bármelyik oszlop szavaival!
2. Dolgozzatok párban! Olvassátok el a szavakat! Írjátok le ékezetes párjukkal együtt!

rak – rák

rak

gaz

mar

nyel

sas

szel

- a) Mondjátok meg a szópárok jelentését!
b) Alkossatok két szópárral mondatot!
3. Alkossatok szavakat a következő betűkből! A szavakat írjátok le!

a á i ó k v c

é t á j k

i r á d s u l k n

a ny a r á l s

s é h i p n e

ó sz k á o z s r a

4. Pótoljátok a szóvégi **ó**, **ő** magánhangzót! A szavakat írjátok le!

oll___

aut___

költ___

darál___

körz___

folym___

szül___

televízi___

hegyez___

bimb___

tanul___

rádi___

5. Tagold szavakra a mondatokat, és írd le őket! Határozd meg a mondatok fajtáját!

Végreittavakáció!

Bárcsakelutaznánkahegyekben!

NagymamátismeglátogatjukNyíregyházán.

Tiholfogjátoktöltenianyarat?

Pihenjeteksokatanyáron!

Jókönyvmellettotthonsemunatkozhatasz.

6. Olvasd el a versrészletet!

Hogyha virág lennék,
ölelnék jó illattal;
hogyha madár lennék,
dicsérnék zengő dallal;
hogyha mennybolt lennék,
aranynappal, ezüstholddal,
beragyognám életedet csillagokkal.

(Pákolitz István)

a) Másold le elválasztva azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van!

b) Írd ki elválasztva azt a szót is, amelyikben hosszú kétjegyű mássalhangzó van!

c) Írd ki a **mi?** és **mivel?** kérdésre felelő szavakat!

7. Csoportosítsd a kérdésekre felelő szavakat! Írd be a füzetedbe! Mindegyikhez írd még két szót! Keresd meg a kakuktkojást!

Mit?

Hol?

Hova?

ceruzát	városba	írt	szekrénybe	könyvet
madarat	házban	fut	osztályba	sátorban
épületben	képet	kút	szobában	terembe
moziba	iskolában	ült	színházban	kertet

8. Olvasd el a versrészletet! Számold meg, hány mondatból áll! Figyeld meg a mondatvégi írásjeleket!

„Burukk, burukk! – szólt a galamb. –
Hogy neveljem fel két fiam?”
„Tíz van nekem – így szólt a csíz –,
de csizmában jár mind a tíz!”

a) Utánozd a galamb és a csíz hangját a vers szavaival!

b) Írd ki azokat a szavakat, amelyekben *í* magánhangzó van! Jegyezd meg helyesírásukat!

c) Keresd meg azt a szót, amelynek kiejtése eltér a helyesírástól!

9. Játsszatok a szavakkal! Folytassátok a szóláncot!

bál-na na-pos pos-tás
ró-ka ka-bát bát-rak

10. Olvasd el a versrészletet! Írd le szótagolva!

Csitt! Figyelj! Hallgasd a csendet!
Hasalj le a málnás mellett,
s hogyha jó a füled, hallod:
a csendben is vannak hangok.

(Gyárfás Endre)

a) Húzd alá a felszólító mondatokat!

b) Olvasd fel azokat a szavakat, amelyeknek a helyesírása eltér a kiejtéstől!

11. Olvasd el a szavakat a szókétyáról! Mondd meg, milyen kérdésre felelnek! Tegyé! mindegyikhez egy **mi?** kérdésre felelő szót, és írd le a szókapcsolatokat!

lassú víz

lassú

hosszú

szomorú

karcsú

savanyú

gyönyörű

gömbölyű

egyszerű

12. Írd ki a versből a **mivel?** kérdésre felelő szavakat! Válaszd el bennük a toldalékot függőleges vonallal!

Tele a tarisznyám
tréfával, jókedvvel.
Csombékot kötök rá,
hogy el ne szökhessen.

Az új esztendőre
tartogatom kincsem.
Aki búval bélelt,
annak adok ingyen.

(Osvát Erzsébet)

csombék: göb, csomó

Szerinted kire mondják, hogy búval bélelt?

13. Versenyezzenek, ki tud több rokon értelmű szót gyűjteni a **fut** szóhoz!

14. Fejtsd meg a találós kérdést! Keresd meg a versben azokat a szavakat, amelyek a folyó hangjára utalnak!

Éjjel-nappal ágyát ássa,
messze hallik csobogása,
fecseg, locsog, nem nyugszik,
éjszaka sem aluszik.

a) Írd ki elválasztva azokat a szavakat, amelyekben hosszú egyjegyű mássalhangzó van!

b) Keresd meg azt a szót, amelyikben hosszú kétjegyű mássalhangzó van!

15. Írjátok le betűrendben külön a *j*-s és külön az *ly*-os szavakat!

a) ajtó, hajó, tej, vaj, máj, borjú

b) folyó, hely, osztály, lyuk, kályha, golyó

16. Írd ki a szavak közül a *megy* szóval rokon kifejezéseket!

sétál

fekszik

cammog

lépdel

térdel

gyalogol

nyargal

bandukol

17. Pótold a hiányzó hosszú kétjegyű mássalhangzókat a szavakban!

pe___es

sze___es

kö___ű

fo___ad

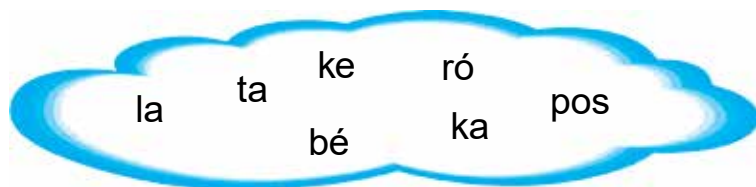
me___e

ho___ú

18. Másold le a következő szavakat, és válaszd el függőleges vonallal a szótőtől a toldalékot!

kertekben, embernek, szemével, szájával, nyelvével, iszapba, vízbe, almából, szüleit, békává, vizet

19. Írjátok minél több szót az alábbi szótagokkal! Neveket is alkossatok a szótagokból!

20. Olvasd el a következő népköltészeti alkotást! Írd ki belőle a kijelentő, a felszólító, a felkiáltó és az óhajtó mondatokat!

Hazám, hazám, édes hazám!
Bárcsak határod láthatnám!
Látom füstjét, de csak alig,
Hogy az égen sötétellik.

Anyám, anyám, gyújts gyertyára!
Hozzád megyek vacsorára.
Forralj nekem édes tejet,
Apríts bele lágy kenyeret!

21. Írd külön oszlopba a rövid és a hosszú kétjegyű mássalhangzós szavakat!

nagyok, naggyal, egy, eggyel, reccsen, recseg, meszel, mésszel, füttyent, füttyül, rizs, rizzsel, rozssal, rozs, kavics, kaviccсал, kenőccsel, kenőcs, osztály, osztállal

22. Összekevertük a szótagokat. Rakd rendbe őket! Írd le a szavakat!

goly ba	lyom só	tem szep ber	ber hó em
lő pü re	pan szap	hecs ke mé	sa va ló

23. Írd le betűrendben az írók és költők neveit!

Jókai Mór, Weöres Sándor, Móra Ferenc, Kányádi Sándor,
Benedek Elek, Zelk Zoltán

24. Pótold a hiányzó végződéseket, és írd le a közmondásokat!

Szó___ ért az ember.

Nem okult a saját hibájá___.

Kutyá___ nem lesz szalonna.

Akit a kígyó megmart, fél a gilisztá___ is.

Baj___ ismerni meg a barátot.

25. Dolgozzatok párban! Mondjatok olyan zöldségnevet, amelynek többféle elnevezése használatos!

26. Fejtsd meg a találós kérdéseket! Írd ki belőlük az ellentétes jelentésű szavakat! A kiemelt szavakhoz keress rokon értelműeket!

Kicsi fején **nagy** kalap,
Kuporog a fa alatt.

Lépcsőn jöttem, lépcsőn mentem,
Aranygyűrűm **elvesztettem**.
A nap **felkapta**,
A hold elhagyta.

Mi az?

27. Pótoljátok a hiányzó **j** hangot! Figyeld meg a szópárok jelentését! Milyen jelentésű szavak ezek?

doboz – skatu__a

inni kíván – szom__as

megriad – megi__ed

eldob – elha__ít

nehéz – sú__os

múlt évi – tava__i

28. Olvasd el a verset! Írd ki belőle a **mit csinál?** kérdésre felelő szavakat!

Messzi nyargal a zivatar,
elröpül a szelek szárnyán.
Zeng a mező, pendül a dal,
fennen fénylik a szivárvány.

(Buda Ferenc)

29. A szöveg mondatait összekevertük. A kiinduló mondatot megszámoztuk. Másold le a szöveget úgy, hogy minden mondat a helyére kerüljön!

A kikelő fiókát a mostohák nevelik fel.

A kakukk nem épít fészket. (1)

Búcsú nélkül hagyja ott hűségese mostoháit.

A kis kakukk kilöki a fészkekből a kis madár fiókáit.

Tojásait apró madarak fészkébe csempészi.

a) Mit tudtál meg a kakukk életmódjáról? Mondd el saját szavaiddal!

Melyik az a madár, amelyik mindig a maga nevét kiáltja?

Néma, szövegértő olvasás

1. Olvasd el figyelmesen a szöveget, és válaszolj az alábbi kérdésekre!

A kertbe néha ellátogatott a fák háziorvosa: a zöldharkály is. S habár téli időben, disznótorok, névnapok idején senki sem szokott megbetegedni, de már csendesen tavaszodott, és a zöldharkály orvosi jegyzőkönyvecskéjéből megállapította, hogy mely fák azok, amelyek tavaly betegek voltak.

Egy napon kapta magát, és meglátogatta régi betegeit. Ott állott egy százesztendő vén ihar, amely már tavaly is nagyon panaszkodott derékfájdalmakra. Az ilyen vén csont megérez minden időváltozást. Ha pedig egy kis szél is akad: úgy tud nyöszörögni, sírdogálni az ilyen vén fa, mint valami lázas gyermek.

(Krúdy Gyula)

- 1.** Kik a mese szereplői?
- 2.** Melyik évszak közeledtéről olvasunk a szövegben?
- 3.** Honnan tudta a harkály, hogy melyek a beteg fák?
 - a)** a többi madártól
 - b)** jegyzőkönyvecskéjéből
 - c)** tapasztalatból
- 4.** Hogyan viselkedik ebben a szövegben az iharfa? A helyes választ másold be a füzetedbe! Indokold meg választásodat!
 - a)** Úgy viselkedik, ahogyan a fák szoktak.
 - b)** Úgy viselkedik, mintha ember lenne.
 - c)** Úgy viselkedik, ahogyan az állatok szoktak.
- 5.** Kihez hasonlítja a sírdogáló fát az író?
- 6.** Mi az oka, hogy az iharfa sírdogáló hangot ad?
- 7.** Hogyan nevezi az író a vén fát?
 - a)** vén csataló
 - b)** harcos
 - c)** vén csont
- 8.** Milyen hasonlóságot találsz a szövegben a zöldharkály és egy igazi orvos között?
- 9.** Meséld el, hogyan gyógyít a harkály!
- 10.** Sorold fel három erdei fa nevét!
- 11.** Készíts szócikket az internet segítségével a harkály életmódjáról!
- 12.** Nézz utána, milyen fa az iharfa!

2. Olvasd el a szöveget, majd végezd el a feladatokat!

Az őzike

A zöld szín elhatalmasodott az erdőn. Hajnaltól késő estig hallani a madarak dalát: hol megcsendül, hol elhallgat az ének. Kakukkszó járja be a visszhangos völgyeket. A bokros, erdős részeken rigó fuvolázik.

Szinte lábujjhegyen lépkedek az árnyékos úton. Tovább, tovább! Síró szünyogok kísérnek, rájuk se hederíték. De majd kővé válok a meglepetéstől, amikor erős dobogást hallok a közelemben. Egy karcsú, szép állat szökellését látom, ahogy eltűnik a bozótban.

Egy őzike volt. Egy vörhenyes színű, nyári kabátos őzike. Az utolsó szökkenéssel tisztán megmutatta fehér kötényét. Arról tudom, hogy őzsuta.

(Bárony István nyomán)

1. Számold meg, hány bekezdésből áll a szöveg!
2. Szerinted melyik évszokról szól a történet? Válaszodat indokold meg a szöveg alapján!
3. Milyen madarokról olvastál a történetben?
4. Állítsd időrendbe a mondatokat a szövegnek megfelelően!
 - a) Egy őzike szaladt a bozótban.
 - b) Kizöldült az erdő.
 - c) Dobogás hallatszott a közelben.
 - d) Madárdaltól hangos az erdő.
5. Magyarázd meg, mit jelentenek az alábbi kifejezések!

elhatalmasodott

rájuk se hederít

kővé válik a meglepetéstől

6. Egészítsd ki a mondatokat a szöveg alapján!

Az erdőn lassan mindent beborít a _____ szín. A völgyek hangosak a _____ től. A bokros, erdős részeken a _____ hangját hallani. Óvatosan sétálok az _____ úton.

3. Olvasd el a szöveget, majd végezd el a feladatokat!

Az igazi lombnevelő hónap az április. A duzzadó rügyek kipattantója, a fák tavaszi felöltöztetője.

A fagytalan földből szorgalmasan szívják már a vizet a gyökerek. Szívják vele a talaj sóit is. Küldik a magasba, az odafenn ringó gircses-görcsös gallyacskákba. Ezekből seregenek elő a zsenge levelek.

A mókusok már ott futkosnak a zöldellő ágakon. Fölbredtek a tüskés gombóccá gömbölyödött sündisznók. Előbújtak barlangjukból a borzok. Eleget koplaltak a télen, most mindent fölfalnának.

No de kelnek ki már a hernyók, férgek is. Sokasodnak a bogarak és egyéb rovarok. Szaporodnak az egerek, cickányok, pockok. Hajt a lomb, nő a fű. Terítve az erdő asztala.

Bár május, június majd még dúsabban megterít.

(Varga Domokos nyomán)

- 1.** Adj címet a szövegnek!
- 2.** Számold meg, hány bekezdésből áll!
- 3.** Mondd meg, melyik bekezdésben olvastál a sünről!
- 4.** Keresd meg a szövegben, mihez hasonlítja a sünt a szerző!
- 5.** Írd ki a füzetedbe a szövegben előforduló állatok és bogarak neveit!
- 6.** Takard le, amit beírtál a füzetbe, és sorolj fel minél több nevet emlékezetből! Ellenőrizétek egymást a társaddal!
- 7.** Magyarázd meg a második bekezdés alapján, mi segíti a levelek kifejlődését!
- 8.** Döntsd el, hogy igazak vagy hamisak a felsorolt állítások! Másold le őket, és írd utánuk zárójelbe egy **I** vagy **H** betűt!
 - a)** Az igazi lombnevelő hónap a május.
 - b)** A föld már nem fagyos.
 - c)** Előbújtak a sündisznók, fölbredtek a borzok.
 - d)** Szaporodnak az egerek, cickányok és a borzok.
- 9.** Magyarázd meg, hogy érted a szöveg utolsó bekezdését!
- 10.** Folytasd a következő mondatokat!

Fölbredtek _____

Sokasodnak _____

4. Olvasd el figyelmesen a szöveget, majd végezd el a feladatokat!

Bagoly költözése

Bagoly régi háza táján már ott volt mindenki. Róbert Gida vezényelt, hogy mit csináljanak. Mindannyian nekiláttak a munkának. Micimackó és Malacka fent volt Bagollyal. Egy hosszú kötélén eresztették le Bagoly karosszékét, képeit meg mindenféléjét. Kanga lent kötözte a holmikat.

Zsebibaba minduntalan felröppent a kötélén, és egy-egy újabb berendezési tárggyal jelent meg. Kangát ez kicsit zavarta, mert sose tudta, hol van Zsebibaba. Ezért aztán össze is vezett Bagollyal. Kijelentette, hogy a lakása szégyellni való lyuk, levegőtlen és piszkos.

Amikor már minden lent volt, valamennyien boldogok voltak, és kicsit leültek pihenni.

(A. A. Milne nyomán)

1. Nevezd meg a történet szereplőit!
2. Válaszolj a kérdésekre! Keresd ki a helyes választ!
Kinek a háza táján volt ott mindenki?
a) Kangáén **b)** Malackáén **c)** Bagolyén
Hogyan került le a fáról Bagoly karosszéke?
a) ledobták **b)** kötélén leeresztették **c)** emelődaruval
Ki kötözte lent a holmikat?
a) Zsebibaba **b)** Róbert Gida **c)** Kanga
Mi zavarta Kangát?
a) nem tudta, hol van Zsebibaba
b) Bagoly sokat beszélt
c) Róbert Gida irányítása
3. Miért vezett össze Kanga Bagollyal?
4. Számozással állítsd időrendbe az eseményeket a történetnek megfelelően!
a) Kanga összevezesztette Bagollyal.
b) Micimackó és Malacka fent volt Bagollyal.
c) Kanga szerint a lakás szégyellni való lyuk.
d) Egy kötélén eresztették le Bagoly holmijait.
e) Róbert Gida vezényelt, hogy mit csináljanak.

5. Olvasd el a szöveget, majd írásban válaszolj a kérdésekre!

A nyúl esze

A házinyúl ostobább még a tyúknál is. Mikor eszik, nincs annyi esze, hogy rátenné az ennivalóra a lábát. Gondolata nem terjed tovább annál az egy falatnál, amit leharapott. Amíg ezt rágja, a többit eleheti előle a csirke.

Szinte bosszantott a nyulam ügyetlensége, hogy mikor kenyeret vagy zsemlyét dobtam neki, csak egy falat volt az övé, a többit már elkapkodták a csirkék az orra elől. Egyszer megint egy kis karaj kenyeret vetek neki. Ő felkapja. Tartja a szájában. A csirkék odagyülekeznek köréje, és izgatottan várják, hogy a nyuszi harapjon a kenyérből, s a többit ők rabolják el.

A nyuszi csak pislog, és tartja a kenyeret. Hitvány kis agyában valószínűleg kérdés ébred, és elhatározás érlelődik. Egyszer csak megfordul a kenyérrel, és gyors ugrással bemenekül – a csirkék nem csekély elképedésére – a ledöntött szilvafák sűrűjébe.

Ezentúl mindig így cselekedett.

(Gárdonyi Géza)

1. Számold össze, hány bekezdésből áll a szöveg!
2. Olvasd fel a bevezető részt!
3. Másold le a befejező részt!
4. Mi a véleményed a nyúlról? Válaszd ki a szókétyákról!

A nyúl ostoba.

A nyúl életterlen.

A nyúl tanulékony.

5. Olvasd el a következő mondatokat! Írd be a füzetedbe a mondatok előtt álló betűket, és írd melléjük **I** vagy **H** betűt!

- a) A nyúl a szájában tartja a kenyeret.
- b) A nyúl elmenekül a kenyérrel.
- c) A nyúl káposztalevelet kap.
- d) A csirkék el akarják rabolni a kenyeret.

6. Meséld el a történetet a sorba rendezett mondatok alapján!

7. Válaszolj a következő kérdésekre írásban!

- a) Miért gondolta az író, hogy a nyúl ostobább a tyúknál is?
- b) Mire vártak a csirkék?
- c) Mit tett a nyúl a kenyérrel?

8. Találd meg a szövegben a szókártyákon levő szavak megfelelőit!

buta

étel

elvették

szelet

izgatottan

agyában

beszalad

9. Mondd más szóval!

hitvány

egy falat

ügyetlen

elképed

6. Olvasd el a szöveget!

A puli különös fajtája a kutyáknak. Kicsi, apró, loncsos eb, sáros, a szőre tele gizzgazzal. A feje is csupa szőr, úgy-hogy csak az orra s a két szeme látszik ki belőle. Ha valaki látná az útszélen csavarogni, talán megdobná röggel, vagy kitérne előle, hogy a ruháját ne érintse ez a szennyes állat. Ellenben juhásznak nagyobb gyönyörűség egy jó puli, mintha két szamarat kapna ajándékba. Mert a szamar csak szamar, ellenben a puli – puli.

A jó puli mindig többet ér, mint a lusta bojtár. De nem is embernek való mulatság az, amit vele végeztetnek.

a) Nézz utána az interneten, milyen munkát végeztet a juhász a pulival!

b) Készíts szócikket a puliról!

c) Keress a szövegben rokon értelmű szavakat az alábbiakhoz!

tekeregni

piszkos

eb

dologkerülő

szórakozás

7. Olvasd el figyelmesen a meserészletet!

A sánta egér talált egy zsákot, amely tele volt búzával. Elhatározta, hogy meghívja vendégségbe az egereket, a vakondokat, a nádiverebet, a nyúlcsaládot, a mókusokat, a sündiszót, a tücsköket, a hangyákat, a vadméheket és a siklókígyót.

A vendégek ették, csipegették, rágcsálták, majszolták, harapdálták, kóstolgatták, faldosták, nyeldesték és szemelgették a búzát.

– Jaj, de jó! Jaj, de jó! Verébbegybe ez való! – csipogták a nádiverebek.

– Búzát bendőbe, kövér lesz majd tőle! – dörmögte a vakond.

– Mag, mag, búzamag, nem vet a nyúl, csak arat! – makkogták a nyulak.

– Legjobb falat a dió, búzamag is nagyon jó! – kiáltották a mókusok.

– Cini, cini, az egér búzás zsákban vígan él! – cincogták az egerek.

– Együnk! Kár itt minden szó! Ezt mondja a sündisznó! – dűnnyögte a tüskés hátú sűn.

– Ez mind búza, s nem üszög! Vígan dalol a tücsök! – cirrogták, ciripelték a tücskők.

– Jobb a búza őrölve, csipegeessűnk belőle! – zűmmögték a vadméhek.

– Számos szemet szemelgetek! – sziszegte a siklókígyó.

– Vigyűnk haza belőle, majd jó lesz még jövőre! – zizegték a szorgalmas, takarékos hangyák.

(Csukás István nyomán)

űszög: penészes rothadás a szárán levő gabonában

1. Számold meg, hány bekezdésből áll a szöveg!

2. Számold meg, hány állatot hívott meg vendégségbe az egér!

3. Próbáld meg leírni a nevűket emlékezetből!

4. A szöveg alapján keresd ki a megfelelő választ!

Hol él vígan az egér?

a) az egérlyukban **b)** a búzás zsákban **c)** a kamrában

Mi a legjobb falat a mókusok számára?

a) búzamazag **b)** répa **c)** dió

Hogy ízlik jobban a vadméheknek a búza?

a) sűlve **b)** főve **c)** őrölve

Milyenek a hangyák?

a) takarékosak **b)** ügyesek **c)** lusták

5. Mit csináltak a vendégek a búzával? Írd ki az evésre utaló rokon értelmű kifejezéseket!

6. Milyen hangokat hallattak a vendégeskedő állatok? Felelj teljes mondatokkal a minta szerint!

A nádiverebek csipogtak.

7. Dönts el, igazak vagy hamisak az állítások! Fűzetedbe írd a betűk mellé **I** vagy **H** betűt!

a) A sánta egér talált egy liszttel tele zsákot.

b) Az egér sok vendéget hívott.

c) A vendégeknek nem ízlett a búza.

d) Számos szemet szemelgetett a siklókígyó.

TARTALOM

Nyári emlékek.....	6
Így közölhetjük gondolatainkat.....	8
Újra együtt az osztály.....	10
Így ismerkedünk.....	11
A hangok és a betűk.....	12
A magánhangzók és a mássalhangzók.....	16
A magánhangzók.....	18
A rövid és a hosszú magánhangzók.....	18
Az <i>i</i> , <i>í</i> betű a szavakban.....	20
Az <i>o</i> , <i>ó</i> betű a szavakban.....	22
Az <i>ö</i> , <i>ő</i> betű a szavakban.....	24
Az <i>u</i> , <i>ú</i> betű a szavakban.....	26
Az <i>ü</i> , <i>ű</i> betű a szavakban.....	28
A mássalhangzók.....	32
Hosszú egyjegyű mássalhangzók.....	32
Hosszú kétjegyű mássalhangzók.....	34
A <i>j</i> hang kétféle jelölése.....	36
Az ábécé.....	40
A betűrend.....	41
Szótagolás, elválasztás.....	42
A hosszú mássalhangzók elválasztása.....	44
A szavak szerkezete.....	48
A szótő és a toldalék.....	48
Milyen toldalékokat kaphatnak a szavak?.....	50
Másképp ejtjük, másképp írjuk.....	60
Így ejtjük: <i>ty</i> . Így írjuk: <i>tj</i> , <i>tyj</i>	60
Így ejtjük: <i>gy</i> , <i>ggy</i> . Így írjuk: <i>dj</i>	62
Így ejtjük: <i>ny</i> , <i>nny</i> . Így írjuk: <i>nj</i> , <i>nyj</i>	64
Így ejtjük: <i>jj</i> . Így írjuk: <i>lj</i> , <i>llj</i>	66
Így ejtjük: <i>cc</i> . Így írjuk: <i>tsz</i> , <i>dsz</i>	68
Így ejtjük: <i>ccs</i> . Így írjuk: <i>ts</i> , <i>ds</i> , <i>gys</i>	70
Így ejtjük: <i>tt</i> . Így írjuk: <i>dt</i>	72
A szavak jelentése.....	76

Hány jelentése lehet a szónak?	78
Az azonos alakú szavak.....	79
A rokon értelmű szavak.....	80
Az ellentétes jelentésű szavak	82
A mondat.....	86
A kijelentő mondat	88
A kérdő mondat	90
A felszólító mondat	92
Az óhajtó mondat.....	94
A felkiáltó mondat	96
A szöveg	100
Milyen címet kaphat a szöveg?.....	104
A bekezdés	106
Hogyan épül fel a szöveg?.....	108
Év végi ismétlés.....	112
Néma, szövegértő olvasás.....	118

Навчальне видання

Лотор-Пердук Олена Карлівна
Пердук Янош Бейлович
Сергійчук Юліанна Павлівна

УГОРСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

Підручник для 2 класу з навчанням угорською мовою
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України.

Видано за державні кошти. Продаж заборонено

Угорською мовою

Зав. редакцією *А. А. Варга*
Редактор *О. О. Дебрецені*
Художній редактор *І. Б. Шутурма*
Коректор *Г. М. Тирканич*

Формат 70×100/16.

Ум. друк. арк. 10,368. Обл.-вид. арк. 7,89.

Тираж 2348 пр. Зам. № 1536.

Державне підприємство
„Всеукраїнське спеціалізоване видавництво „Світ”
79008 м. Львів, вул. Галицька, 21
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 4826 від 31.12.2014
www.svit.gov.ua
e-mail: office@svit.gov.ua

Друк ТОВ «РІК-У»
88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5040 від 21.01.2016

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

*Слова Павла Чубинського
Музика Михайла Вербицького*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.